

Міністерство освіти і науки України
Одеський національний технологічний університет
Факультет експертизи, біотехнології, харчової інженерії, підприємництва та торгівлі
Кафедра торговельного підприємництва, товарознавства та управління бізнесом
Ступінь вищої освіти – перший «бакалавр»
Спеціальність 076 «Підприємництво та торгівля»
Освітня програма «Підприємництво і торгівля, товарознавство та експертиза в митній справі»

КОМПЛЕКСНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

на тему:

«Удосконалення процедур та форм системи управління безпечністю виробництва напівфабрикатів з м'ясом у тістовій оболонці заморожених в умовах ТОВ «ЮГФУД», м.Одеса »

Головний керівник – д.т.н., доцент Капустян А.І., кафедра ХХЕтаБ

Частина 1: Удосконалення програм-передумов системи НАССР в умовах ТОВ «ЮГФУД», м. Одеса, та технологічна експертиза виробництва напівфабрикатів з м'ясом у тістовій оболонці заморожених

Здобувач: Король А.О.

Керівник: д.т.н., доцент Капустян А.І., кафедра ХХЕтаБ

Частина 2: Оцінка інвестиційної привабливості проєкту удосконалення програм-передумов системи НАССР в умовах ТОВ «ЮГФУД», м. Одеса

Здобувач: Драчков М.О.

Керівник: к.е.н., доцент Шалений В.А., кафедра ТПТтаУБ

Міністерство освіти і науки України
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет – Експертизи, біотехнології, харчової інженерії, підприємництва та торгівлі
Кафедра – Торговельного підприємництва, товарознавства та управління бізнесом
Ступінь вищої освіти – перший (бакалавр)
Спеціальність – 076 «Підприємництво та торгівля»
Освітня програма – «Підприємництво і торгівля, товарознавство та експертиза в митній справі»

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА
на тему: «Оцінка інвестиційної привабливості проєкту удосконалення програм-передумов системи НАССР в умовах ТОВ «ЮГФУД» м. Одеса»

Здобувача: _____ Драчкова М. О.

Керівник: _____ к.е.н., доц. Шалений В. А.

Кваліфікаційна робота допускається до захисту

Рішення кафедри від 16 квітня 2024 р., протокол № 15

Завідувач кафедри

ТПТтаУБ _____ Наталія БАСЮРКІНА

Одеса – 2024 р.

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРИКЛАДНОЇ ЕКОНОМІКИ
І МЕНЕДЖМЕНТУ ім. Г. Е. Вейнштейна

Факультет – Експертизи, біотехнології, харчової інженерії, підприємництва та торгівлі

Кафедра – Торговельного підприємництва, товарознавства та управління бізнесом

Ступінь вищої освіти – перший (бакалавр)

Спеціальність – 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Освітня програма – «Підприємництво і торгівля, товарознавство та експертиза в митній справі»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри Торговельного підприємництва, товарознавства та управління бізнесом

_____ д.е.н., проф. Басюркіна Н.Й.

01 02 2024 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ БАКАЛАВРА
здобувача Драчкова Миколи Олександровича

1. Тема роботи: «Оцінка інвестиційної привабливості проекту удосконалення програм-передумов системи НАССР в умовах ТОВ «ЮГФУД» м. Одеса» затверджена наказом ОНТУ від 19.10.2023 р. № 602-03.

2. Термін здачі здобувачем закінченої роботи 01.06.2024 р.

3. Вихідні дані роботи: дані Державної служби статистики України, методичні вказівки кафедри ТПТмУБ ОНТУ, підручники і посібники, монографічний матеріал, аналітичні дані спеціалізованих Інтернет-видань, ЗМІ, дані харчових підприємств України.

4. Зміст кваліфікаційної роботи бакалавра: Анотація. Зміст. Вступ. Розділ 1. Теоритичні основи оцінки інвестиційної привабливості проєктів Розділ 2 Обґрунтування проєкту впровадження програм-передумов системи НАССР в умовах ТОВ «ЮГФУД» м. Одеса. Розділ 3. Оцінка ефективності та інвестиційної привабливості проєкту впровадження системи НАССР в умовах ТОВ «ЮГФУД» м. Одеса. Розділ 4. Охорона праці. Висновки. Список літератури. Додатки.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень): таблиць – 34, рисунків – 2.

6. Дата видачі завдання 01.02.2024 р.

Керівник: _____ к.е.н., доцент Шалений В. А.

Завдання прийняв до виконання _____ Драчков М. О.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№	Назва етапів кваліфікаційної роботи бакалавра	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1.	Робота з літературними джерелами	02.02.2024 – 01.03.2024	Виконано
2.	Написання теоретичної частини роботи	02.03.2024-28.03.2024	Виконано
3.	Обґрунтування проєкту удосконалення програм-передумов системи НАССР в умовах ТОВ «ЮГФУД» м. Одеса»	29.03.2024-18.04.2024	Виконано
4.	Оцінка ефективності та інвестиційної привабливості проєкту удосконалення програм-передумов системи НАССР в умовах ТОВ «ЮГФУД» м. Одеса»	19.04.2024-18.05.2024	Виконано
5.	Охорона праці	19.05.2024-25.05.2024	Виконано
6.	Оформлення кваліфікаційної роботи відповідно до вимог, передбачених методичними вказівками	26.05.2024-31.05.2024	Виконано

Керівник: _____ к.е.н., доцент Шалений В. А.

Здобувач: _____ Драчков М. О.

Несу відповідальність за ідентичність електронного та друкованого варіантів кваліфікаційної роботи, даю згоду на обробку персональних даних та не заперечую проти розміщення кваліфікаційної роботи на офіційних web-ресурсах ОНТУ.

Підтверджую, що в кваліфікаційній роботі відсутні порушення норм академічної доброчесності.

Здобувач-дипломник _____ Драчков Микола Олександрович

АНОТАЦІЯ

на кваліфікаційну роботу бакалавра

Кваліфікаційна робота містить 116 сторінок, 34 таблиці, бібліографія з 63 найменування, 9 додатків.

Метою роботи є дослідження теоретичних та практичних засад обґрунтування інвестиційної привабливості проєкту удосконалення програм-передумов системи НАССР в умовах ТОВ «ЮГФУД» м. Одеса

Об'єктом аналізу, узагальнень і дослідження є фінансовий стан підприємства, інвестиційна привабливість та економічний ефект від впровадження проєкту

Завданням роботи передбачено дослідження теоретичних визначень оцінки інвестиційної привабливості інвестиційних проєктів; дослідження сучасних тенденцій та трендів розвитку підприємств

За результатами роботи сформульовано висновки стосовно економічної доцільності пропонуємих проєктів.

Отримані результати рекомендовані до використання в ТОВ «ЮГФУД» з метою вдосконалення його діяльності.

Ключові слова: Інвестиції, аналіз, підприємство, прибуток, витрати,

Рік виконання роботи – 2023-2024.

Рік захисту роботи – 2024.

SUMMARY

for the Bachelor's Qualification Work

The qualification work contains 116 pages, 34 tables, a bibliography with 63 titles, and 9 appendices.

The aim of the work is to investigate the theoretical and practical foundations for substantiating the investment attractiveness of the project to improve the prerequisite programs of the HACCP system in the conditions of LLC "YUGFOOD" in Odesa.

The object of analysis, generalizations, and research is the financial condition of the enterprise, investment attractiveness, and economic effect of the project implementation.

The task of the work includes the study of theoretical definitions for assessing the investment attractiveness of investment projects; the study of current trends and development trends of enterprises.

Based on the results of the work, conclusions were formulated regarding the economic feasibility of the proposed projects.

The obtained results are recommended for use in LLC "YUGFOOD" to improve its activities.

Keywords: Investments, analysis, enterprise, profit, expenses.

Year of work completion – 2023-2024.

Year of work defense – 2024.

ЗМІСТ

ВСТУП	9
РОЗДІЛ 1	11
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ	11
ПРИВАБЛИВОСТІ ПРОЕКТІВ	11
1.1. Інвеститції: сутність та класифікація	11
1.2. Інвестиційний проект: сутність, життєвий цикл	18
1.3. Методи оцінки інвестиційного проекту	26
РОЗДІЛ 2. АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА СТАНУ ГАЛУЗІ	
ЗАМОРОЖЕНИХ ТІСТОВИХ НАПІВФАБРИКАТІВ ТА ЇЇ	
ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПЕРСПЕКТИВ	31
2.1. Аналіз та перспективи розвитку ринку заморожених	
напівфабрикатів в Україні	3131
2.2. Вибір та обґрунтування програм-передумов системи НАССР	35
2.3. Техніко-економічне обґрунтування проекту впровадження	
НАССР на ТОВ «ЮГФУД»	38
2.3.1 Техніко-економічна характеристика підприємства ТОВ	
«ЮГФУД»	39
2.3.2. Аналіз основних показників діяльності підприємства ТОВ	
«ЮГФУД» за 2022-2023 роки	43
2.3.3. Аналіз діяльності підприємства ТОВ «ЮГФУД» по матриці	
БКГ	66
(Бостонської консалтингової групи)	66
2.3.4. SWOT-аналіз діяльності підприємства ТОВ «ЮГФУД»	69
2.3.5. Календарне планування у вигляді діаграми Ганта	71
РОЗДІЛ 3 ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ТА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ	
ПРИВАБЛИВОСТІ ПРОЄКТУ ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ	
НАССР В УМОВАХ ТОВ «ЮГФУД» М. ОДЕСА	76
3.1. Розрахунок інвестиційних витрат на проект впровадження	
програм-передумов системи НАССР в умовах ТОВ «ЮГФУД» м.	
Одеса	76

3.1.1. Інвестиції пов'язані з перебудовою приміщень	76
3.1.2 Інвестиції пов'язані з установкою нового устаткування.....	77
3.1.3 Інші єдиноразові витрати (обов'язкові платежі, заробітна плата розробників програми, відрахування на соц. страхування)	84
3.1.4 Економічний ефект від впровадження проєкту.....	89
РОЗДІЛ 4. ОХОРОНА ПРАЦІ	104
4.1. Аналіз потенційно небезпечних та шкідливих факторів під час роботи.....	104
4.2. Пожежовибухобезпека, заходи і засоби.....	106
ВИСНОВКИ	108
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	110
ДОДАТКИ.....	117

ВСТУП

Інвестиційна діяльність є ключовим фактором економічного зростання, що відіграє важливу роль у функціонуванні підприємств. Для будь-якого бізнесу необхідна продумана і цілеспрямована інвестиційна діяльність. Інвестування у різні проекти допомагає досягати визначених цілей залежно від стратегії підприємства. Цілі можуть варіюватися: підвищення рентабельності виробництва, оновлення застарілого обладнання, підвищення ефективності, розширення виробництва, збільшення частки ринку, технологічні прориви тощо.

Інвестування орієнтоване на забезпечення процесу розширеного відтворення, тому важливо враховувати специфіку інвестиційних проектів, які передбачають тривалий період освоєння та реалізації. Це підкреслює актуальність дослідження та застосування теоретико-методичних основ для обґрунтування інвестиційної привабливості проектів.

Мета дослідження полягає у систематизації, вдосконаленні та обґрунтуванні теоретичних та практичних аспектів визначення інвестиційної привабливості впровадження програм-передумов системи НАССР в умовах ТОВ «ЮГФУД» м. Одеса.

З цією метою вирішуються такі завдання:

- дослідження теоретичних засад визначення та оцінки інвестиційної привабливості проектів;
- аналіз сучасних тенденцій розвитку вітчизняної галузі заморожених напівфабрикатів з тіста;
- техніко-економічне обґрунтування проекту впровадження програм-передумов системи НАССР в умовах ТОВ «ЮГФУД» м. Одеса
- оцінка ефективності та інвестиційної привабливості проекту впровадження програм-передумов системи НАССР в умовах ТОВ «ЮГФУД» м. Одеса.

Об'єктом дослідження є процеси виробничо-господарської діяльності підприємств кондитерської галузі у контексті їх інвестиційної привабливості та доцільності реалізації інноваційних проектів. Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів інвестиційно-інноваційної діяльності підприємств.

Методи дослідження включають фундаментальні положення сучасної економічної науки, теорії логістики, законодавчі та нормативно-правові акти України. Використано методи порівняння для аналізу фактичних даних за різні періоди, графічний метод для наочного відображення ринкових показників.

Інформаційна база дослідження складається зі статистичних матеріалів, наукових публікацій вітчизняних і зарубіжних учених, даних фінансової та статистичної звітності підприємств, результатів опитувань економічних суб'єктів, електронних баз даних.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПРОЕКТІВ

1.2. Інвестиції: сутність та класифікація

Інвестиції походять від латинського слова "in-vestire", яке означає "вкладати". У широкому розумінні це можна трактувати як "вкладення в майбутнє". Інвестиції — це будь-які наявні ресурси, які спрямовуються на задоволення майбутніх потреб, відволікаючись від поточного використання та вкладені у справу, що приносить дохід. По суті, інвестиції є майном у широкому сенсі, а відносини, пов'язані з їх передачею, вкладенням та використанням у діяльності, мають майновий, товарно-грошовий та вартісний характер, тобто належать до сфери цивільного права. Проте таке майно має свою специфіку, що потребує окремого інвестиційного регулювання. Специфіка інвестицій полягає в наступному:

- Майно, що називається інвестиціями, завжди належить комусь на праві власності чи іншому праві.
- Воно відволікається від задоволення поточних потреб, які задовольняються за рахунок інших ресурсів, також названих майном.
- Інвестиції вкладаються в певні об'єкти, створення та використання яких дозволяє отримати прибуток або досягти іншого значимого результату, як правило, у майбутньому.
- Цілі інвестицій можуть бути як підприємницькими (отримання прибутку), так і некомерційними (досягнення іншого значимого результату).
- Майно служить задоволенню інтересів особи, якій воно належить. Цей інтерес пов'язаний з отриманням прибутку або досягненням іншого значимого ефекту для інвестора.
- Майно, вкладене в певні об'єкти, часто пов'язане з ризиком його втрати або втрати прибутку.

Зазначені характеристики можна вважати спільними для поняття

"інвестиції", яке застосовується до різних видів вкладень. Інвестиції є специфічним об'єктом цивільних правовідносин, які називають інвестиційними та за своєю природою належать до цивільно-правової сфери. Інвестиційна діяльність включає дії інвестора, спрямовані на вкладення коштів у виробництво товарів (робіт, послуг) або їх використання з метою отримання прибутку чи досягнення інших значущих результатів. Інвестування означає вкладення фінансових ресурсів у проекти для їхнього старту або розширення, а також для придбання активів, які з часом генеруватимуть дохід і збільшуватимуть свою вартість. Термін "інвестиції" охоплює будь-який засіб, використовуваний для отримання майбутнього прибутку. У фінансовому сенсі це включає купівлю облігацій, акцій або нерухомості. Крім того, будинки чи обладнання, використовувані для виробництва товарів, також можна вважати інвестиціями. Виробництво товарів, необхідних для створення інших продуктів, теж є формою інвестування.

Дії, спрямовані на збільшення майбутніх доходів, також можна розглядати як форму інвестування. Наприклад, додаткове навчання для покращення знань і навичок, що в результаті може призвести до збільшення прибутку. Інвестиції націлені на майбутнє зростання або дохід, тому завжди існує ризик, що вони можуть не відповісти очікуванням або зазнати невдачі. Наприклад, вкладення в компанію, яка в кінцевому рахунку збанкрутує, або в проект, який не принесе успіху. Це відрізняє інвестиції від заощаджень – заощадження акумулюють гроші для майбутнього використання без ризику, у той час як інвестиції зобов'язують гроші працювати для отримання майбутнього прибутку, але при цьому несуть певний ризик.

Заохочення економічного розвитку може бути здійснено через використання дієвих інвестицій у бізнесі.

Для проведення аналізу, складання планів, визначення ресурсів і способів фінансування, а також для підвищення продуктивності інвестицій, необхідно мати науково обґрунтовану систему класифікації..

Інвестиції класифікуються на основі характеристик, які дозволяють

об'єднати їх у групи за однаковими ознаками. Економічну сутність інвестицій можна розглядати з різних поглядів, тому можна класифікувати їх за різними критеріями. У сучасній економічній теорії існують різні підходи до цієї класифікації. Серед існуючих поглядів щодо класифікації інвестицій найбільшого поширення набули наведені нижче підходи.

1) За територіальною ознакою, тобто в залежності від того, де вкладається капітал (у межах країни чи за кордоном) виокремлюють:

- 1.1) внутрішні (вітчизняні) інвестиції;
- 1.2) зовнішні інвестиції;
- 1.3) іноземні інвестиції.

До внутрішніх інвестицій відносять вкладення суб'єктів господарської діяльності даної держави в межах цієї держави;

до іноземних — вкладення іноземних юридичних та фізичних осіб, іноземних держав, міжнародних урядових та неурядових організацій; зовнішніми інвестиціями вважають вкладення коштів в об'єкти інвестування за межами території даної країни.

2) В залежності від термінів вкладення капіталу виділяють:

- 2.1) короткострокові інвестиції;
- 2.2) середньострокові інвестиції;
- 2.3) довгострокові інвестиції.

Інколи виділяють також безстрокові інвестиції, до яких відносять вкладення з невизначеним терміном (наприклад, у акції підприємств, нерухомість, антикваріат тощо), а також у цінні папери, які мають строк погашення більш як 10 років з моменту їх емісії.

Кількісна межа поділу інвестицій на довго-, середньо- та короткострокові до певної міри є умовною і постійно варіюється. Якщо за часів командно-адміністративної системи до довгострокових капітальних вкладень відносили проекти з терміном окупності 25 — 50 років, то вже з набуттям Україною незалежності і початком використання стандартів розвинених західних країн ця межа невпинно скорочується. У практиці великих інвестиційних компаній

довгострокові інвестиції деталізуються таким чином: до 2-х років; від 2-х до 3-х років; від 3-х до 5-ти років; понад 5 років. Згідно з методологією НБУ в Україні короткостроковими вважаються інвестиції терміном до 1 року, середньостроковими — до 3-х років, довгостроковими — більше 3-х років.

Зазначимо, що в сучасних умовах переходу України до ринкових відносин інвестори надають перевагу середньостроковим та короткостроковим інвестиціям, хоча за умов стабільної економіки у розвинених країнах найпривабливішими вважаються саме довгострокові вкладення.

3) За формами власності на інвестиційні ресурси інвестиції поділяють на:

3.1) державні (інвестиції, що здійснюються державними та місцевими органами влади (управління) за рахунок бюджетних коштів, позабюджетних фондів, залучених коштів, а також державними підприємствами та закладами за рахунок власних і залучених коштів);

3.2) приватні інвестиції (вкладення капіталу фізичними особами, а також юридичними особами недержавних форм власності);

3.3) іноземні інвестиції (запозичені і кредитні ресурси міжнародних інвестиційних інституцій, зарубіжних корпорацій і фірм, іноземних інвесторів);

3.4) спільні або змішані інвестиції (здійснюються інвесторами різних форм власності: спільне інвестування засобів і цінностей громадянами і юридичними особами України, іноземними державами та їх суб'єктами господарювання).

Іноді як окрему групу виділяють муніципальні або комунальні інвестиції, до яких відносять вкладення, здійснювані органами місцевого самоврядування за рахунок місцевих бюджетів.

4) За характером участі інвестора в процесі інвестування розрізняють:

4.1) прямі інвестиції;

4.2) непрямі (опосередковані) інвестиції.

Прямі інвестиції передбачають безпосередню участь інвестора у виборі об'єкта інвестування та процесі вкладення капіталу. Під непрямими (опосередкованими) інвестиціями розуміється інвестування, опосередковане

іншими особами, тобто непрямі інвестиції здійснюються за допомогою різноманітних інвестиційних або фінансових посередників.

5) За відтворювальною спроможністю розрізняють валові, чисті та реноваційні інвестиції.

Під валовими інвестиціями розуміють загальний обсяг засобів, що направляються на відтворення: нове будівництво, реконструкцію і розширення, технічне переоснащення та підтримку діючих потужностей. Реновації — вкладення капіталу у просте відтворення виробничих засобів. У понятті чистих інвестицій враховуються вкладення в нові об'єкти та модернізацію виробничого потенціалу. Іншими словами, це визначається як сума капіталу, що витрачається на розширення основних засобів і нематеріальних активів. Чисті інвестиції включаються до загальних інвестицій та менші за сумою амортизаційних відрахувань, спрямованих на звичайне поновлення.

б) Для іноземних інвестицій часто застосовують поділ на:

б.1) прямі інвестиції;

б.2) портфельні інвестиції.

Прямі інвестиції, як правило, здійснюються без інвестиційних посередників з метою забезпечити інвестору контроль або участь в управлінні підприємством. Портфельні інвестиції здійснює пасивний інвестор, купуючи невелику частку компанії з метою отримання нехай і невеликих, зате стабільних доходів. Такий інвестор звичайно не прагне до управління компанією, а її фінансовий стан цікавить інвестора лише у час виплати дивідендів.

Поділ інвестицій на прямі і портфельні має як якісну, так і кількісну характеристику. Зокрема, за визначенням МВФ, інвестиції вважаються прямими при умові, що інвестор володіє не менш ніж 25 % статутного капіталу акціонерного товариства. Виходячи з реальної економічної ситуації, деякі країни змінили зазначену критеріальну межу, наприклад, згідно з американським законодавством — не менше 10 %, у країнах Європейського

Співтовариства — 20-25 %, у Канаді, Австралії і Новій Зеландії — 50 %. До портфельних інвестицій відносять, відповідно, ті, частка яких у капіталі

нижче межі, визначеної для прямих інвестицій. Портфельні інвестиції не забезпечують контролю за діяльністю компанії, обмежуючи прерогативи інвестора отриманням частки прибутку (дивідендів). Крім того у світовій економічній теорії за ознакою мети інвестування фінансові інвестиції поділяють на:

- стратегічні інвестиції (коли інвестор вкладає капітал у контрольний пакет акцій з метою здійснення стратегічного управління компанією;
- портфельні інвестиції (коли інвестор має на меті лише приріст суми вкладеного капіталу або отримання поточного доходу).

7) В залежності від статусу інвестора виокремлюють:

- 7.1) індивідуальні інвестиції (вкладення капіталу фізичною особою);
- 7.2) інституціональні інвестиції (вкладення капіталу юридичною особою).

8) В залежності від сфери вкладення інвестиції поділяють на:

- фінансові інвестиції;
- реальні інвестиції;
- інновації (інноваційна форма інвестицій);
- інтелектуальні інвестиції.

Фінансовими інвестиціями вважають вкладення у різноманітні фінансові інструменти (цінні папери, спеціальні (цільові) банківські вклади, депозити, паї тощо). Переважна більшість фінансових інвестицій — це вкладення у цінні папери. В економічній літературі капітал у вигляді цінних паперів називають фондовим або фіктивним капіталом, оскільки він не є реальним багатством і не має дійсної вартості (на відміну від капіталу, вкладеного у різні сфери і галузі суспільного виробництва).

Реальні інвестиції — це вкладення у реальні активи (як матеріальні, так і нематеріальні). Переважна більшість реальних інвестицій — це вкладення у виробничі засоби. В основному це вкладення у матеріальні активи — будівлі, споруди, обладнання та інші товарно-матеріальні цінності, а також у нематеріальні активи (патенти, ліцензії, "ноу-хау", технічна, технологічна,

проектно-кошторисна та інша документація).

Інноваційна форма інвестицій (вкладення у нововведення) — це, в основному, вкладення у нематеріальні активи, що забезпечують розвиток науково-технічного прогресу та впровадження його досягнень у виробництво та соціальну сферу.

Деякі автори виділяють поняття "інтелектуальні інвестиції", визначаючи їх як вкладення у творчий потенціал суспільства, в об'єкти інтелектуальної власності.

Найбільш поширеним у світовій практиці є поділ інвестицій на фінансові та реальні. Виділення із загального обсягу інвестицій інновацій та інтелектуальних інвестицій у ряді випадків є умовним, крім того більшість інтелектуальних інвестицій по суті є інноваціями. Таким чином залежно від напрямку вкладень виділяють дві основні форми інвестицій: реальні і фінансові.

9) Серед інших особливе місце займає класифікація інвестицій з точки зору їх спрямування, тобто за цілями інвестування та нормою прибутку. Згідно з цією класифікацією можна виділити наступні групи інвестицій:

- 1) вимушені інвестиції;
- 2) інвестиції з метою збереження позицій на ринку;
- 3) інвестиції з метою оновлення основних виробничих засобів;
- 4) інвестиції з метою економії витрат;
- 5) інвестиції з метою збільшення доходів;
- 6) "ризикові" інвестиції.

До першої групи відносять інвестиції, пов'язані з підвищенням надійності виробництва та техніки безпеки, спрямовані на виконання вимог щодо збереження навколишнього середовища та пов'язані з приведенням виробництва у відповідність діючим нормативним і законодавчим актам. Метою інвестиційних проектів другої групи є збереження завойованих ринків і підтримка репутації підприємства. Третя група охоплює інвестиції,

необхідні для оновлення та розширення виробництва, підвищення його технічного рівня тощо. Інвестиційні проекти четвертої групи направлені на скорочення різного роду витрат, дозволяють знизити ціни на товари і збільшити розмір прибутку. В п'ятій групі основна увага приділяється розширенню діяльності, збільшенню виробничої потужності та підвищенню доходів. Шоста група охоплює інвестиції, пов'язані зі значним ступенем ризику. До цієї групи відносять впровадження нових технологій та випуск принципово нових видів продукції.

Кожній групі прийнято ставити у відповідність мінімальну (трогову) величину прибутку на вкладений капітал. Така порогова норма прибутку може використовуватись як критерій прийнятності конкретного інвестиційного проекту. Згідно з вищенаведеним поділом для першої групи вимоги до норми прибутку відсутні, для другої групи мінімальна норма прибутку приймається на рівні 6 %, для третьої — 12 %, четвертої — 15 %, п'ятої — 20 % та шостої — 25-30 % відповідно.

Класифікація має значний вплив на розробку стратегії інвестування компанії. Вона дає можливість організувати різноманітні проекти, визначити пріоритетність їх розробки відповідно до встановленої інвестиційної стратегії та здійснити порівняльний аналіз альтернативних проектів у межах групи проектів із схожим спрямуванням.

1.2. Інвестиційний проект: сутність, життєвий цикл

Сучасна економічна література та законодавство пропонують різні визначення терміну «інвестиційний проект». Наприклад, Закон України «Про інвестиційну діяльність» трактує його як набір цілеспрямованих організаційно-правових, управлінських, аналітичних, фінансових та інженерно-технічних дій, що виконуються учасниками інвестиційної діяльності. Ці заходи оформлюються у вигляді планово-розрахункових документів, які є необхідними та достатніми для обґрунтування, організації та управління реалізацією проекту.

Інвестиційний проект — це спеціально підготовлений документ, який

містить максимально повний опис і обґрунтування всіх аспектів майбутніх інвестицій. Таким чином, проект є детально задокументованим інвестиційним планом.

Щоб повніше зрозуміти багатогранність поняття "інвестиційний проект", розглянемо його у двох аспектах: як документ і як конкретні дії інвестора з реалізації своїх інвестиційних намірів. У другому аспекті, інвестиційний проект — це комплекс заходів, які інвестор здійснює для реалізації свого плану з нарощування капіталу. Ці дії повинні бути оптимальними для досягнення поставлених цілей, враховуючи обмеження в часі, фінансах і матеріальних ресурсах.

Такий двоаспектний підхід дозволяє точніше і повніше визначити процес розробки та експертизи інвестиційного проекту. Відмінність між "інвестиційним проектом" і "бізнес-планом" полягає в тому, що бізнес-план — це документ, який містить лише економічний план реалізації проекту та його обґрунтування, будучи складовою частиною інвестиційного проекту.

Інвестиційний проект, як стратегічний план дій інвестора у вибраному напрямку, суттєво впливає на ефективність інвестування. Безперечно, інвестор (або його менеджер проекту), маючи чіткий план, досягне кращих результатів, ніж без нього. Проект забезпечує системність та організованість у процесі інвестування.

Аналіз інвестиційних проектів здійснюють з урахуванням сукупності важливих моментів, що формують розмаїття і типову послідовність операцій розробки й оцінки проекту. До них належать:

- комплексність подання процесу інвестування (маркетингові, організаційні, фінансові, виробничі, трудові та часові параметри);
- урахування зв'язку проекту із зовнішніми умовами (стан економіки країни, регіональні, галузеві особливості проекту, сумісність продукції проекту зі станом ринку, місцеві умови та співробітництво з органами влади, екологічна сумісність, соціальна безконфліктність проекту, відповідність ситуації на місцевому ринку праці);

- інтегрована оцінка ефективності проекту на основі співвідношення результатів і витрат, пов'язаних з проектом;
- урахування прогнозованої невизначеності проекту та потенційних ризиків;
- застосування методики приведення грошових потоків до єдиних умов обліку;
- прагнення подати прогнозовану модель проекту з максимальною деталізацією і конкретизацією;
- урахування соціальних і управлінських аспектів проекту як важливих умов його майбутньої ефективності.

Проекти класифікують за багатьма ознаками. Основними з них є такі:

- період реалізації проекту (коротко-, середньо-, довгостроковий проект);
- відношення до вже діючого підприємства чи виробництва (проект, що впроваджується на діючому підприємстві, і проект, що реалізується при створенні нового підприємства);
- відношення до діючих основних фондів (проект розширення виробництва, проект модернізації устаткування, проект технічного переозброєння, проект повної реконструкції);
- масштаб проекту (тактичні та стратегічні проекти, тобто пов'язані зі значною зміною активів, сфери діяльності, форми власності);
- форма реальних активів (проекти інвестицій в основні чи в оборотні фонди).

Залежно від вартості та масштабу проекти поділяються на дрібні, середні та великі. Вартість дрібних проектів звичайно становить менше 300 тис. дол. США. До середніх проектів відносять міжрегіональні та регіональні проекти, окремі проекти, розроблювані на рівні корпорацій; їх вартість — від 300 тис. дол. до 2 млн. дол. Великі проекти (вартістю більше 2 млн. дол.) мають стратегічний характер, будучи принципово новими об'єктами інвестування

За тривалістю реалізації проекти поділяють на короткотермінові (до одного року), середньотермінові (1—2 роки) та довготермінові (3—5 років).

За видами проекти класифікують:

на проекти із затвердженими фондами фінансування, що перебувають на тій або іншій стадії реалізації, але ще незакінчені;

проекти з незатвердженими та несхваленими фондами фінансуванням, які, у свою чергу, поділяються: на ті, рішення про доцільність інвестування в які приймається безпосередньо керівництвом корпорації; ті, що залежать від споживача (фінансування розпочинається тільки в тому випадку, коли корпорація на тендері виграє контракт на поставку продукції).

За сумісністю реалізації інвестиційні проекти поділяються: на незалежні від реалізації інших проектів підприємства; що залежать від реалізації інших проектів підприємства; проекти інших інвестиційних проектів. Залежно від класу проекти виділяють мегапроекти, що виключають реалізацію, мультипроекти та монопроекти.

Мегапроекти — це цільові міжнародні, національні, міжгалузеві та галузеві програми розвитку, що містять велику кількість взаємопов'язаних проектів, об'єднаних загальною метою, які характеризуються виділеними на їх реалізацію ресурсами та обмеженим часом виконання. Такі програми розробляються, підтримуються та координуються на відповідних рівнях управління: державному, республіканському, обласному, муніципальному та ін.

Мультипроекти — це проекти, спрямовані на забезпечення та реалізацію визначеної стратегії розвитку підприємств (забезпечення високої прибутковості власного капіталу, фінансової стійкості, загальної ефективності господарської діяльності підприємства).

Монопроекти — це окремі інвестиційні, інноваційні проекти, що потребують створення єдиної проектною команди. Такі проекти залежно від змісту та мети їх реалізації поділяються на технічні, організаційні, економічні, соціальні, змішані і мають відповідні обмеження у фінансових та інших ресурсах, часі, критерії щодо якості продукції.

Залежно від схеми фінансування, що передбачається, виокремлюють: інвестиційні проекти, що фінансуються за рахунок внутрішніх джерел

підприємства; проекти, що фінансуються за рахунок акціонування;
проекти, що фінансуються за рахунок позикових джерел; інвестиційні пр

Як правило, вимушені інвестиції, здійснювані з метою підвищення надійності виробництва та техніки безпеки, спрямовані на виконання вимог щодо збереження навколишнього середовища згідно з новими законодавчими актами у цій сфері та з урахуванням інших елементів державного регулювання не мають особливих вимог щодо норми прибутку.

Наведена класифікація є складовим елементом управління інвестиційним процесом на підприємстві, при цьому важливу роль у його інвестиційній політиці відіграє часовий розподіл прибутку, коли залежно від структури капіталу підприємства у різні періоди керівництво вимагає різні норми прибутку на вкладені засоби; розробляються довготермінові плани капітальних вкладень для оптимального використання нагромадженого внаслідок реалізації проекту прибутку

У таблиці 1.1 наведено класифікацію інвестиційних проектів, яка пропонується для виробничих підприємств.

Таблиця 1.1

Класифікація інвестиційних проектів виробничих підприємств за окремими класифікаційними ознаками

Класифікаційні ознаки	Види інвестиційних проектів підприємств
1. Цільова спрямованість інвестиційного проекту	а) проекти розвитку підприємства; б) проекти санації підприємства.
1. Цільова спрямованість інвестиційного проекту	а) проекти освоєння нової продукції; б) проекти вдосконалення (впровадження нової) технології; в) проекти суттєвого нарощення обсягів виробництва продукції; г) проекти освоєння нових ринків збуту продукції; д) проекти розширення сировинної бази (для підприємств добувних галузей економіки)
3. Конкретна форма здійснення реальних інвестицій підприємства	а) проекти придбання цілісних майнових комплексів; б) проекти нового будівництва об'єктів;

Класифікаційні ознаки	Види інвестиційних проектів підприємств
	в) проекти реконструкції підприємства; г) проекти модернізації активної частини основних виробничих фондів; д) проекти придбання окремих видів матеріальних
4. Обсяг інвестування, необхідний для реалізації проекту	а) малі проекти з обсягом фінансування до 500 тис. грн.; б) середні проекти з обсягом фінансування від 501 до 2000 тис. грн.; в) великі проекти з обсягом фінансування понад 2000 тис. грн.
5. Термін реалізації інвестиційного проекту	а) короткострокові проекти з терміном реалізації до одного року; б) середньострокові проекти з терміном реалізації від одного до двох років; в) довгострокові проекти з терміном реалізації понад два роки.
6. Склад інвесторів, що мають реалізувати інвестиційний проект	а) проекти, які реалізуються самим підприємством без сторонньої допомоги; б) проекти, які реалізуються за участю інших вітчизняних інвесторів; в) проекти, які реалізуються за участю іноземних інвесторів
7. Рівень ризику інвестиційного проекту	а) проекти з рівнем ризику нижче середнього;
Класифікаційні ознаки	Види інвестиційних проектів підприємств
	б) проекти з середнім рівнем ризику; в) проекти з рівнем ризику вище середнього; г) проекти з найвищим рівнем ризику

Інвестиційний проект мотивує здійснення певних поточних витрат з метою отримання майбутніх вигод. Його відмінними рисами, які виділяють його не тільки серед поточної діяльності, але й від інших видів проектів, є тривалість, завершеність та структура.

Виконання будь-якого інвестиційного проекту знаходиться під тиском двох чинників: часу і вартості.

Саме процес реалізації та експлуатації потребує певного відрізка часу, який являє собою життєвий цикл проекту та включає в себе стадії [27, с. 84]:

- передінвестиційна (розробка проекту);
- інвестиційна (початок реалізації проекту);
- експлуатаційна (швидке зростання, стабільне функціонування та занепад – передбачає експлуатацію активів, отримання прибутку, (повернення вкладених коштів).

Менеджери, так і інші фахівці що беруть участь в проекті, впродовж всього періоду виконання і використання ресурсів (людських, матеріальних, фінансових, технічних і т.д.) постійно зайняті під час виконання. Для цього їм потрібні адекватні інструменти і методи, як для правильних розрахунків як для тимчасових ресурсних параметрів так і для постійного моніторингу та контролю.

Тому, аналіз інвестиційних проектів як предмет вивчення є сукупністю прийомів і рекомендацій щодо розробки й експертизи проекту з метою визначення ступеня його повноти, імовірності, реалістичності й доцільності.

Проектний аналіз передбачає дослідження таких його ключових аспектів, як [25, с. 4]:

- Технічний (можливість технічної реалізації проекту).
- Екологічний (ступінь впливу на навколишнє середовище).
- Комерційний (потенційний попит на продукт проекту).
- Фінансовий (фінансова життєздатність проекту та повернення витрат на його реалізацію).
- Економічний (ефективність проекту).
- Соціальний (спосіб вирішення соціальних проблем та ступінь врахування інтересів різних соціальних груп).
- Інституційний (ступінь сприяння зовнішнього оточення проекту його реалізації).

Під час аналізу інвестиційного проекту спочатку досліджують інвестиційну ідею, далі безпосередньо ідентифікують проект враховуючи зовнішні та внутрішні умови, проводять комплексний аналіз інвестиційного проекту, що завершується формуванням його підсумкової оцінки і рекомендацій інвестору щодо ухвалення рішення з його інвестиційного наміру.

Відповідності між етапами проекту і процесами, що відбуваються в інвестиційному проекті представлено на рис. 1.1

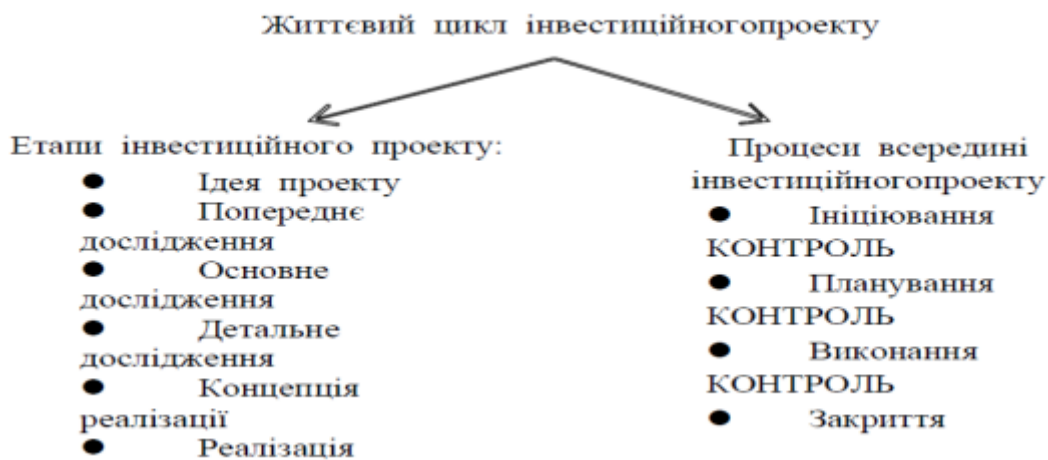

Рис. 1.1. Життєвий цикл інвестиційного проекту

Основні етапи інвестиційного проекту:

1. Ідея проекту: Вона зароджується на початковій стадії та може бути запропонована як первинною організацією, так і іншими ініціаторами. Головна мета цього етапу – прийняття рішення про доцільність проекту. Потрібно врахувати всі необхідні ресурси для реалізації проекту, зокрема фінансові, і визначити переваги його запуску.

2. Попереднє дослідження: Цей етап включає аналіз потенціалу проекту, визначення етапів і очікуваних результатів, а також розробку альтернативних варіантів виконання. Оцінюються економічні, політичні та соціальні аспекти проекту, встановлюються обмеження, аналізується середовище, перевіряється здійсненність та планується реалізація. Крім того, проводиться детальна перевірка та аналіз, а також надаються пропозиції для подальшого впровадження проекту.

3. Основне дослідження: Цей етап передбачає розробку детальної концепції проекту і вибір найбільш ефективного варіанту з точки зору доцільності та співвідношення витрат і прибутку. Включає створення детальних проектів, деталізацію підрозділів, інтеграцію з контекстом загального проекту та розробку рекомендацій для всіх його підгруп. Ці процеси потребують системного підходу, який передбачає моніторинг, контроль і врахування впливу остаточних рішень на результати проекту.

1.3. Методи оцінки інвестиційного проекту

Оцінювання ефективності інвестицій є ключовим етапом у виборі оптимальних об'єктів для інвестування. Об'єктивність цієї оцінки безпосередньо впливає на правильність прийняття рішень щодо термінів повернення вкладених коштів, а також на розвиток компанії, галузі, регіону та суспільства загалом. Прийняття управлінських рішень про довгострокові інвестиції вимагає ретельного фінансово-економічного аналізу і прогнозування майбутніх грошових потоків. Надійність і точність оцінки інвестицій значною мірою залежать від використання сучасних методів економічного обґрунтування.

У світовій практиці застосовується багато методик фінансово-економічної оцінки інвестицій. Більшість з них використовують аналогічні показники ефективності, які включають аналіз реальних грошових потоків та дисконтування.

Термін «дисконтування» застосовується до оцінки теперішньої (поточної) вартості майбутніх потоків грошових коштів [3, с. 260]. Найбільш коректними й обґрунтованими методами, заснованими на дисконтуванні, на думку авторів, є: чиста теперішня вартість, дисконтований термін окупності, індекс прибутковості, внутрішня норма прибутковості. Розглянемо детальніше кожен з вище перелічених методів оцінювання ефективності інвестиційних проектів.

Розрахунок чистої теперішньої вартості (Net Present Value – NPV)

заснований на порівнянні доходу від інвестиції в майбутньому, із тим, що вкладено в теперішній час. Чиста теперішня вартість представляє собою різницю між теперішньою, дисконтованою на основі розрахункової ставки відсотка, вартістю надходжень від інвестицій та величиною початкових інвестиційних витрат (1) [2, с. 64]:

$$NPV = \sum_{t=0}^n CF_t \times \frac{1}{(1+r)^t} - \sum_{t=0}^n Inv_t \times \frac{1}{(1+r)^t}, \quad (1.1)$$

де CF_t – чистий грошовий потік за період t , гр. од.;

r – норма дисконтування, яка враховує зміну вартості грошей в часі, частка від одиниці;

n – термін реалізації проекту, роки;

Inv_t – інвестиції за період t , грн.

Ставка дисконтування, яка використовується в розрахунку NPV, в умовах високої нестабільності української економіки не може бути розрахована за стандартними методиками, які використовуються в зарубіжній практиці. В якості такої можна використовувати облікову ставку відсотка або ставку, прийняту для довгострокових кредитів банку. Перевагою даного методу розрахунку ефективності інвестицій є врахування вартості грошей у часі, а також цей метод орієнтований на збільшення доходів інвесторів. Недоліками даного методу є те, що чиста теперішня вартість є абсолютним показником, тому важко об'єктивно зробити вибір між кількома проектами з однаковою чистою теперішньою вартістю та різними інвестиційними витратами або проектом з більшим терміном окупності, а також NPV і проектом з меншим терміном окупності та NPV. Водночас, вибір ставки дисконтування є суб'єктивним.

Дисконтований термін окупності (DPP) – це період часу, протягом якого сума чистих грошових потоків, дисконтованих на момент завершення інвестицій, дорівнює їх сумі (1.2) [38, с. 65]:

$$\sum_{t=0}^{DPP} CF_t \times \frac{1}{(1+r)^t} = \sum_{t=0}^n Inv_t \times \frac{1}{(1+r)^t}, \quad (1.2)$$

де DPP - дисконтований термін окупності проекту, роки.

Дисконтований термін окупності, як і розрахунковий (простий), має той недолік, що не враховує потоки при настанні терміну окупності, тобто за весь період дії інвестицій, і, отже, на нього не впливає вся та віддача, яка лежить за межами дисконтованого терміну окупності. Цей показник дає інвесторам інформацію про те, протягом якого часу вони будуть ризикувати своїми вкладеннями.

Даний метод, як і попередній, враховує вартість грошей у часі, а також можливість реінвестування доходів, що отримуються. Недоліком розрахунку дисконтованого терміну окупності, є те, що цей показник ігнорує дохідність проектів за межами терміну окупності, тому проекти з однаковими дисконтованими термінами окупності, але різними термінами реалізації, можуть приносити різний дохід, що унеможлиблює їх порівняння [1].

Індекс прибутковості (Profitabile Index – PI) безпосередньо пов'язаний з чистою теперішньою вартістю і визначається як відношення дисконтованої вартості грошових потоків до первинних інвестицій (3) [2, с. 66]:

$$PI = \frac{\sum_{t=1}^n \frac{CF_t}{(1+r)^t}}{\sum_{t=0}^n \frac{Inv_t}{(1+r)^t}}, \quad (1.3)$$

Під час прийняття рішень з інвестицій розглядаються тільки ті об'єкти, для яких індекс прибутковості більше 1. Якщо виникає необхідність вибору кількох об'єктів інвестування, то їх розміщують залежно від значення PI. При прийнятті інвестиційних рішень аналітики віддають перевагу показнику PI у разі, якщо показник NPV є абсолютним, та, коли проекти матимуть однакову чисту теперішню вартість доходів.

Переваги показника PI полягають у тому, що він є відносним та відображає ефективність одиниці інвестицій. В умовах обмеженості ресурсів

цей показник дозволяє сформуванати найбільш ефективний інвестиційний портфель. Недоліком, є те, що вибір ставки дисконтування є суб'єктивним.

Внутрішня норма прибутковості (Internal rate of return – IRR) – це ставка дисконтування, за якої дисконтовані надходження грошових коштів проекту дорівнюють дисконтованим грошовим видаткам проекту (4) [17, с. 67]:

$$\sum_{t=0}^n CF_t \times \frac{1}{(1+IRR)^t} = \sum_{t=0}^n Inv_t \times \frac{1}{(1+IRR)^t}$$

• $IRR = i$, при якій $NPV = 0$, •

(1.4)

З формули (4) ми можемо знайти ставку відсотка, за якої стають рівними дисконтовані грошові потоки та інвестиційні витрати. Вона представляє собою максимальну відсоткову ставку, під який фірма може взяти кредит, за умови здійснення нею інвестиції за рахунок позичкового капіталу, а грошові потоки використовуватимуться для погашення кредиту й відсотків. За даного механізму інвестування фірма буде знаходитися в точці беззбитковості. Внутрішня норма прибутковості представляє собою максимальну ставку відсотка, яка може бути використана без шкоди для господарюючого суб'єкта.

Таким чином, IRR характеризує нижній гарантований рівень прибутковості проекту і максимальну ставку плати за залучені джерела фінансування, за якої проект залишається беззбитковим [1].

Недоліками даного методу є складність розрахунку, а також те, що при неординарних потоках можливі декілька варіантів значень IRR. Перевагу зазвичай віддають проекту, що має найвище значення даного показника, що не завжди є правильно, оскільки проекти з низькою IRR можуть у подальшому приносити значний чистий дисконтований дохід.

Розглянувши та проаналізувавши сутність, переваги та недоліки найбільш використовуваних методів оцінювання ефективності інвестиційних проектів, виокремлюємо наступні типові помилки, що можуть виникати при

розрахунку показників ефективності:

- необґрунтовано завищуються ціни та попит на вироблену продукцію (ці показники вважаються легко регульованими і, як правило, часто змінюються з метою досягнення прийнятного рівня беззбитковості);
- при визначенні величини інвестиційних витрат замість показника чистого оборотного капіталу використовується величина потреби в оборотних коштах (не враховуються короткострокові зобов'язання);
- при розрахунку дисконтних показників економічно невірно використовується величина процентних платежів (присутній подвійний рахунок);
- відсутнє календарне планування (не складаються графіки будівництва, установки, доставки та технічного доведення обладнання, графіки погашення кредитів і виплати процентних платежів) тощо [44, с. 71].

Таким чином, оцінювання ефективності інвестиційної діяльності відіграє найважливішу роль при обґрунтуванні та виборі можливих об'єктів інвестування. Від того, наскільки об'єктивно проведена ця оцінка, залежать прийняття вірного інвестиційного рішення, терміни повернення вкладених інвестицій, розвиток фірми, галузі, регіону, суспільства. Оптимізація управлінських рішень в області довгострокового інвестування вимагає найпильнішої уваги до фінансово-економічної оцінки інвестицій та прогнозування майбутніх грошових потоків. Об'єктивність і достовірність оцінки інвестиційних вкладень визначаються в значній мірі використанням сучасних методів економічного обґрунтування інвестиційної діяльності.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА СТАНУ ГАЛУЗІ ЗАМОРОЖЕНИХ ТІСТОВИХ НАПІВФАБРИКАТІВ ТА ЇЇ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПЕРСПЕКТИВ

2.1. Аналіз та перспективи розвитку ринку заморожених напівфабрикатів в Україні

Сучасні тенденції у харчуванні населення все більше орієнтовані на розвиток ринку швидких і легких у приготуванні продуктів, які одночасно мають високу харчову цінність і доступні для пересічного споживача. В сучасному ритмі житті напівфабрикат - це дуже популярний продукт серед домогосподарок в силу того, що готується він досить швидко і легко. Подібні продукти є майже готовими. Найчастіше їх навіть не потрібно розморожувати перед тим, як готувати. Напівфабрикат необхідно тільки обсмажити, зварити або ж всього-на-всього підігріти в мікрохвильовій печі. Після чого виріб вже готовий до вживання і його можна подавати до столу мереж.

Зараз світовий ринок заморожених продуктів харчування оцінюється в \$ 40 млрд. на рік і неухильно розвивається. У США, наприклад, 94% жителів споживають заморожені напівфабрикати. Тенденція останнього часу – виробництво все більш складних продуктів вищої цінової категорії.

У «заморозки» є виробнича особливість, що створює відміну від інших сфер харчової промисловості. Так промисловий спосіб заморожування у великих обсягах вважається найбільш ефективним, оскільки забезпечує моментальну, шокову заморозку при дуже низькій температурі, а значить, є найбільш щадним способом, який зберігає максимум корисних речовин продукту.

Продукція заморожених напівфабрикатів включає в себе. пельмені, м'ясні напівфабрикати, млинці, піцу, вареники, заморожені вироби з тіста і готові страви.

Найпопулярніша категорія напівфабрикатів в Україні - м'ясні напівфабрикати(з використанням тіста і без нього). Разом з пельменями їх частка становить понад 80% від усього споживання заморожених напівфабрикатів. Серед м'ясних напівфабрикатів можна виділити рубані напівфабрикати (фарш, різні котлети, биточки, зрази, фрикадельки). Спостерігається зростання попиту на м'ясні напівфабрикати з птиці. оскільки дана продукція вважається більш дієтичною. У Європі ж найбільш популярним напівфабрикатів є піца. Найменшу частку займають нем'ясні варіанти продукції: вареники з картоплею, грибами, капустою, сиром і т.п. Останнім

часом спостерігається незначне зростання сегмента заморожених хлібобулочних виробів, рибних напівфабрикатів, заморожених плодів і овочів, листового тіста.

Ринок заморожених готових напівфабрикатів в Україні стикається з низкою складнощів, які в цілому призводять до скорочення обсягів виробництва, споживання і відсутності позитивної динаміки розвитку ринку. Основними проблемами, з якими стикаються виробники — це: відсутність якісного і недорогої сировини внутрішнього виробництва, і проблеми збуту продукції через жорсткої політики торговельних мереж.

Крім того в останні роки в засобах мас-медіа не раз підіймалося питання про шкоду готової напівфабрикатної м'ясної продукції, що сприяло падінню попиту на напівфабрикати. Відсутність на ринку серйозних зарубіжних виробників і недостатні потужності національних гравців тільки сприяють тому, що в Україні не проводиться активна маркетингова політика, яка захищала б і просувала продукцію заморожених напівфабрикатів.

Динаміка ринку напівфабрикатів заморожених залежить від доходів населення. Найбільшу частку займає продукція середньо- і низькоцінового сегмента. Зі збільшенням рівня доходів населення збільшується і попит на продукцію високоцінового сегмента, однак, в Україні частка продукції преміум-сегмента всього близько 3%. У преміум сегменті представлена брендвана продукція, виготовлена з натуральної сировини, але така продукція занадто дорога для споживачів з низьким і середнім рівнем доходу.

Останнім часом розвиток ринку заморожених напівфабрикатів не можна назвати активним, оскільки значного зростання в споживанні або попиті на дану продукцію не спостерігається. Саме тому багато вітчизняних виробників прагнуть мінімізувати свої витрати на маркетингове просування і намагаються зберегти свої ринкові позиції за рахунок введення на ринок нових продуктів і за рахунок експортної діяльності в країни СНД.

Структура ринку заморожених продуктів в Україні істотно відрізняється від західної. У європейських країнах переважають сегменти овочів і ягід, а у нас – продукти, характерні для національної кулінарної традиції, зокрема пельмені і вареники.

Лідерство цього народного продукту склалося історично, і в недалекому майбутньому ситуація навряд чи кардинально зміниться, адже пельмені регулярно купують майже три чверті українських споживачів.

Що стосується структури ринку, то питома вага пельменів на ньому складає більше половини загального продажу – близько 63%, вареників – близько 16%, котлет – 6%, фаршу – 4%, рибних паличок, бургерів – 3%,

заморожених хлібобулочних виробів – 2%, піци – 2%. Найбільший обсяг споживання продуктів глибокої заморозки припадає на нижній і середній ціновий сегменти.

Структура вітчизняного ринку заморожених напівфабрикатів суттєво відрізняється від європейської. В Україні основна частка продажів припадає на м'ясні напівфабрикати та вироби із тіста з начинкою, на відміну від європейської, де основна частка припадає на сегмент замороженої піци. За даними компанії Pro-Consulting, найбільшу частку вітчизняного ринку займають пельмені та вареники (69,1%), котлети та біфштекси (10,2%), млинці та чебуреки (7,6%), піца (6,1%) рибні напівфабрикати (5,3%), овочеві напівфабрикати (1,7%). Ефективність діяльності підприємств харчової промисловості можна визначити за обсягами виробництва цих підприємств і фінансовими результатами їх діяльності. За даними Державної служби статистики України, на рисунку 2 порівняно обсяги виробництва та реалізації заморожених напівфабрикатів за період 2014-2017 рр. Проведений аналіз за 2014-2017 рр. свідчить про тенденцію до збільшення обсягів виробництва і реалізації заморожених напівфабрикатів:

- середньорічний абсолютний приріст обсягу виробництв
- заморожених напівфабрикатів склав +14681,67 тон за рік;
- середньорічний абсолютний приріст обсягу реалізації заморожених напівфабрикатів склав +18030,33 тон за рік.

Зростання цього ринку відбулося, головним чином, за рахунок зміни стилю життя споживачів, збільшення попиту на продукти швидкого приготування, а також підвищення якості заморожених напівфабрикатів.

У таблиці 1 проведено більш детальний аналіз динаміки обсягів реалізації заморожених напівфабрикатів за період 2020-2023 рр.

Проаналізувавши динаміку обсягів реалізації заморожених напівфабрикатів, можна простежити тенденцію зростання як у натуральному вимірі, так і у вартісному.

Відмінною рисою ринку напівфабрикатів є лідирування на ньому вітчизняних компаній, таких як: ТОВ “Левада” (ТМ “Левада”, м. Одеса); ТОВ “Три ведмеді” (ТМ “Три Ведмеді”, м. Бердичів); ФОП Бородіна Л.В. (ТМ “Оса”, м. Херсон); ПП “Дригало”(м. Біла Церква Київської обл.); ТОВ “Українські заморожені продукти” (ТМ “Пан Скворода”, м. Кривий Ріг); ДП “Даника” (ТМ “Ситий Тато”, м. Київ). Крім того, на ринку напівфабрикатів працюють близько 300 дрібних компаній-виробників.

Рис. 2.1 Структура ринку заморожених напівфабрикатів

Таблиця 2.1

Аналіз динаміки обсягів реалізації заморожених напівфабрикатів

Рік	Реалізовано продукції, тонн	Темпи зростання, %		Реалізовано продукції, тис. грн	Темпи зростання, %	
		Базисна	Ланцюгова		Базисна	Ланцюгова
2020	86118	100,00	100,00	1318612,0	100,00	100,00
2021	131273	152,43	152,43	2331227,2	176,79	176,79
2022	120494	139,92	91,79	2978169,2	225,86	127,75
2023	140209	162,81	116,36	3821581,6	289,82	128,32

Важливим є те, що конкурентне середовище утворюється не лише і не стільки власне суб'єктами ринку, взаємодія яких викликає суперництво, але в першу чергу відносинами між ними. Взагалі ринок замороженої продукції в Україні має високий рівень конкуренції, що забезпечує стабільне зростання якості сировини та продукції. Збільшується асортимент виробів, які пропонують українським споживачам. Важливим моментом, здатним вплинути на динаміку розвитку ринку напівфабрикатів, є розширення пропозиції охолоджених кулінарних виробів, що сприймаються споживачами як більш

якісні порівняно з замороженими аналогами. Можна прогнозувати, що орієнтація виробників на натуральність (відсутність шкідливих добавок) і високі споживчі властивості буде одним із основних трендів ринку в майбутньому.

Ринок заморожених продуктів в Україні має досить великий потенціал ємності. Однак існують також проблеми, які стримують розвиток всієї галузі. В першу чергу до них варто віднести технологічні складнощі, сезонність попиту, необхідність організації “холодної логістики”, слабкий контроль якості сировини, тривалість окупності інвестицій.

Сьогодні у відносинах між сировинним і переробним секторами ринку продовольчої продукції існують певні проблеми, які, на думку авторів, успішно може зняти впровадження механізму субконтрактації – типу угоди, у ході якої одне підприємство (контрактор) доручає іншому (субконтрактору) здійснити виготовлення деякої продукції відповідно до наданих вимог.

Також однією з найважливіших складових розвитку продовольчого комплексу є активізація діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування, направленої на створення належних умов розвитку для підприємств харчової промисловості та суміжних галузей, і розробки механізму управління продовольчим комплексом як основи стабільності соціального розвитку міста.

2.2. Вибір та обґрунтування програм-передумов системи НАССР

Система НАССР (Hazard Analysis and Critical Control Points) є ключовим елементом сучасної стратегії забезпечення безпеки харчових продуктів. Вона спрямована на ідентифікацію, оцінку та контроль небезпечних чинників, які можуть впливати на безпеку харчових продуктів. Для ефективної роботи системи НАССР необхідні програми-передумови (ПП), що створюють базову основу для її впровадження. Вибір та обґрунтування цих програм є важливим кроком на шляху до забезпечення безпечності харчових продуктів. У даній роботі розглядаються основні програми-передумови, їхня важливість, критерії вибору та методи впровадження.

На міжнародному рівні НАССР є частиною стандартів ISO 22000, що охоплюють системи менеджменту безпеки харчових продуктів. В Україні система НАССР стала обов'язковою згідно із Законом України «Про основні принципи та вимоги до безпеки і якості харчових продуктів», прийнятим у 2014 році.

Програми-передумови НАССР є базовими умовами та заходами, які повинні бути реалізовані для створення умов, необхідних для безпечного виробництва харчових продуктів. До основних ПП належать:

- Гігієнічна практика персоналу. Це включає навчання працівників, дотримання гігієнічних норм і правил, використання засобів індивідуального захисту та регулярний медичний огляд персоналу.
- Санітарія і дезінфекція. Включає регулярне прибирання та дезінфекцію виробничих приміщень, обладнання та інструментів, а також контроль за дотриманням санітарних норм.
- Контроль за шкідниками. Включає заходи з попередження появи та боротьби зі шкідниками, такі як регулярні огляди, встановлення пасток та використання інсектицидів.
- Управління відходами. Включає правильне збирання, зберігання, транспортування та утилізацію відходів виробництва.
- Контроль за водою та повітрям. Включає забезпечення належної якості води, яка використовується у виробництві, та контроль за чистотою повітря у виробничих приміщеннях.
- Технічне обслуговування обладнання. Включає регулярне технічне обслуговування, ремонт та калібрування виробничого обладнання.

Програми-передумови відіграють критичну роль у забезпеченні ефективної роботи системи НАССР. Вони створюють основні умови, необхідні для того, щоб система НАССР могла функціонувати на належному рівні.

Основні причини їхньої важливості включають:

- Запобігання небезпечним чинникам. ПП допомагають запобігати або зменшувати ймовірність виникнення небезпечних чинників на всіх етапах виробництва харчових продуктів.
- Підвищення ефективності НАССР. Реалізація ПП дозволяє зосередити зусилля системи НАССР на критичних точках контролю, що підвищує її ефективність та знижує ризики.
- Забезпечення відповідності нормативним вимогам. Впровадження ПП дозволяє підприємствам дотримуватися вимог національних та міжнародних стандартів з безпеки харчових продуктів.

Вибір ПП залежить від багатьох факторів, включаючи специфіку виробництва, характеристики продуктів, нормативні вимоги та ризики, пов'язані з харчовими продуктами. Основні критерії вибору ПП включають:

- Вид продукції. Різні види харчових продуктів мають різні ризики, що потребує специфічних ПП для їх контролю.
- Процес виробництва. Вибір ПП залежить від технологічного процесу, що використовується на підприємстві.
- Нормативні вимоги. Вибір ПП повинен відповідати національним та міжнародним стандартам та вимогам регуляторних органів.

- Аналіз ризиків. Проведення аналізу ризиків допомагає визначити, які ПП є найбільш критичними для конкретного підприємства. Впровадження ПП включає декілька ключових етапів:
- Оцінка поточних умов. Проведення аудиту існуючих умов та практик на підприємстві для визначення слабких місць та потреб у вдосконаленні.
- Розробка програм. Створення детальних планів та процедур для впровадження ПП, включаючи визначення відповідальних осіб, ресурсів та термінів виконання.
- Навчання персоналу. Організація тренінгів та навчальних сесій для працівників з метою підвищення їхньої обізнаності та компетентності у сфері гігієни та безпеки харчових продуктів.
- Моніторинг та контроль. Встановлення системи регулярного контролю за виконанням ПП, включаючи внутрішні аудити та перевірки.
- Документація та звітність. Ведення детальної документації про всі заходи, що вживаються в рамках ПП, та підготовка звітів для внутрішніх та зовнішніх аудитів.

Виклики та Рішення при Впровадженні Програм-Передумов:

Виклик 1: Опір змін

Нерідко працівники можуть чинити опір новим практикам та процедурам. Для подолання цього виклику важливо:

- Забезпечити навчання та пояснити важливість нових заходів.
- Залучити працівників до процесу розробки ПП, щоб вони відчували свою причетність до змін.

Виклик 2: Брак ресурсів

Деякі підприємства можуть стикатися з обмеженими фінансовими чи матеріальними ресурсами для впровадження ПП. Можливі рішення включають:

- Пошук альтернативних джерел фінансування.
- Оптимізація існуючих ресурсів та процесів.
- Співпраця з постачальниками та партнерами для отримання необхідних матеріалів чи технічної допомоги.

Виклик 3: Відсутність досвіду

Впровадження ПП може вимагати специфічних знань та навичок, які не завжди є у наявності на підприємстві. Для вирішення цього питання можна:

- Залучити зовнішніх консультантів та експертів.
- Організувати професійні тренінги та навчальні програми для працівників.

Правильне впровадження ПП має значний вплив на ефективність системи НАССР:

- Зменшення ризиків. ПП дозволяють ідентифікувати та контролювати потенційні ризики на ранніх етапах виробництва.
- Покращення якості продукції. Дотримання гігієнічних та санітарних норм сприяє випуску більш якісних та безпечних продуктів.
- Підвищення довіри споживачів. Високий рівень безпеки харчових продуктів підвищує довіру споживачів до продукції підприємства.

У виробництві заморожених напівфабрикатів важливо забезпечити належний контроль температури та гігієну виробництва. Основні ПП можуть включати:

- Контроль температури на всіх етапах. Забезпечення належного температурного режиму під час виробництва, зберігання та транспортування напівфабрикатів для запобігання розмноженню мікроорганізмів. Це включає підтримку температури нижче -18°C у всіх холодильних установках.
- Санітарія і дезінфекція обладнання. Регулярне миття та дезінфекція обладнання для приготування та упаковки заморожених напівфабрикатів, щоб уникнути перехресного забруднення.
- Гігієнічна практика персоналу. Забезпечення відповідного навчання персоналу з питань гігієни, включаючи носіння спеціального одягу, миття рук та дотримання санітарних норм.
- Контроль якості інгредієнтів. Введення суворих стандартів для перевірки якості вхідної сировини та інгредієнтів, що використовуються у виробництві напівфабрикатів.
- Управління відходами. Впровадження ефективних методів збору, зберігання та утилізації відходів виробництва, щоб запобігти контамінації робочих зон та кінцевої продукції.

Програми-передумови є основоположним елементом системи НАССР. Вони створюють базу для ефективного впровадження системи та забезпечення безпеки харчових продуктів. Правильний вибір та впровадження ПП сприяють зниженню ризиків, підвищенню якості продукції та відповідності нормативним вимогам. Виклики, що виникають на шляху впровадження ПП, можуть бути подолані за допомогою комплексного підходу, залучення персоналу та оптимізації ресурсів. Загалом, ПП є невід'ємною частиною успішної стратегії забезпечення безпеки харчових продуктів на підприємстві.

2.3. Техніко-економічне обґрунтування проєкту впровадження НАССР на ТОВ «ЮГФУД»

2.3.1 Техніко-економічна характеристика підприємства ТОВ «ЮГФУД»

ТОВ «ЮГФУД» – провідний виробник України у сфері заморожених тістових напівфабрикатів з різноманітними начинками, готової продукції та тіста «Філло». Компанія розташована на півдні України в м. Одеса, на 19 км Старокиївської дороги. Завдяки унікальним технологіям та високому рівню автоматизації, ТОВ «ЮГФУД» є єдиним підприємством в Україні, що виробляє заморожені напівфабрикати з витяжного тіста Філло.

ТОВ «ЮГФУД» оснащено сучасними технологічними лініями, що включають унікальну лінію для виробництва тіста Філло та три автоматизовані лінії для виробництва різних видів продукції, таких як «Ролліні», «пироги Балканські», «Вертут» та інші вироби. Висока ступінь автоматизації виробничого процесу дозволяє досягати потужності до 120 тонн готової продукції на добу. Чисельність робітників, у т.ч. адміністративного корпусу, складає 250 осіб.

Історія розвитку компанії ТОВ «ЮГФУД»

Лютий 2016:

- Створена компанія «ЮГФУД», яка спеціалізується на виробництві заморожених напівфабрикатів з тіста.

Травень 2016:

- Зібрано першу й єдину в Україні автоматизовану лінію для виробництва тіста філло і виробів з нього.

Листопад 2016:

- Розпочато масове виробництво Ролліні з тіста філло.

Червень 2017:

- Розпочато масове виробництво замороженого тіста філло під торговою маркою VALESTO.

Вересень 2017:

- Компанія отримала міжнародний сертифікат якості, який засвідчує відповідність виробництва і продукції нормам системи управління безпечністю харчових продуктів і вимогам стандарту ISO 22000:2006.

Грудень 2017:

Асортиментна лінійка VALESTO розширена за рахунок заморожених виробів з тіста філло: балканських пирогів, ролліні і штруделів, упакованих у термостійку форму для випікання в домашніх умовах.

Квітень 2018:

- Отримано дозвіл на експорт продукції до Азербайджану, Грузії, Ізраїлю, Катару, Молдови, ОАЕ, США та Туреччини.

Серпень 2018:

- Закінчено монтаж другої автоматизованої лінії для виробництва тіста філло.

Грудень 2018:

- Зібрано першу й єдину в Україні автоматизовану лінію з виробництва листкового, листково-дріжджового і дріжджового тіста.

Лютий 2019:

- Розпочато масове виробництво Бонтъє з тіста філло.
- Стала компанією року, як надійна та інвестиційно приваблива

Цей хронологічний розвиток компанії демонструє швидке зростання і модернізацію виробничих потужностей, а також активне розширення асортименту продукції та ринків збуту. Завдяки впровадженню нових технологій та отриманню міжнародних сертифікатів, ТОВ «ЮГФУД» утвердилася як провідний виробник заморожених тістових напівфабрикатів в Україні та за її межами.

Протягом наступних років компанія активно розширювала свої виробничі

потужності та нарощувала обсяги виробництва. Завдяки високій якості продукції та вдалим маркетинговим стратегіям, ТОВ «ЮГФУД» швидко здобула популярність серед споживачів та розширила свою присутність на ринку.

Продукція компанії відзначається високою якістю, натуральністю інгредієнтів та автентичними рецептами. Вироби з тіста Філло, зокрема, користуються великою популярністю в Південних та Середземноморських країнах.

ТОВ «ЮГФУД» реалізує свою продукцію не лише на українському ринку, а й експортує її в країни Близького Сходу, Європи та інші регіони. Завдяки високій якості продукції та гнучкості у виробництві, компанія змогла встановити довготривалі партнерські відносини з багатьма закордонними клієнтами.

Перспективи розвитку ТОВ «ЮГФУД» є досить позитивними.

Серед основних напрямків розвитку можна виділити:

- Розширення асортименту продукції. Компанія планує впроваджувати нові види заморожених напівфабрикатів та готових страв, враховуючи світові тенденції та потреби споживачів.
- Збільшення виробничих потужностей. Завдяки додатковим інвестиціям у модернізацію виробничих ліній, ТОВ «ЮГФУД» планує збільшити обсяги виробництва.

- Підвищення якості продукції. Завдяки впровадженню нових технологій та покращенню контролю якості, компанія прагне забезпечити стабільно високу якість своєї продукції.

ТОВ «ЮГФУД» також приділяє велику увагу соціальній відповідальності. Компанія підтримує місцеві громади, бере участь у благодійних проектах та сприяє розвитку спорту та культури в регіоні. Також важливим аспектом діяльності є екологічна відповідальність, включаючи використання екологічно чистих матеріалів та зменшення відходів виробництва.

ТОВ «ЮГФУД» – це сучасне, динамічне підприємство, що активно розвивається та займає провідні позиції на ринку заморожених тістових напівфабрикатів в Україні. Завдяки високій якості продукції, інноваційним технологіям та стратегічному плануванню, компанія має всі шанси на подальший успішний розвиток та розширення своєї присутності на міжнародних ринках.

Таблиця 2.2

Асортимент підприємства, ціна за одиницю продукції та фактичний обсяг виробництва й реалізації.

Вид продукції, вага	Ціна за одиницю	Тонн за добу
Пельмені «Наші» 0,4	32,99 грн/уп	Разом 9 тонн
Пельмені «Українські» 0,4	32,99 грн/уп	
Пельмені «Ситні» 0,4 кг	32,99 грн/уп	
Пельмені «Родинні» 0,4кг	32,99 грн/уп	
Пельмені з телятиною та куркою заморожені 0,8 кг	81,90 грн/уп	4 тонн
Вареники з картоплею 0,4 кг	28,00 грн/уп	2 тонни
Равіолі південні 0,4 кг	32,99 грн/уп	8 тонн
Равіолі по-сибірськи 0,4 г	32,99 грн/уп	
Равіолі по-сільському 900 г	74,90 грн/уп	5,0
Зрази з капустою смажені 0,42	72,30	0,5
Зрази з грибами смажені 0,42	78,30	0,5
Зрази з курячим м'ясом смажені 360	78,40	1,0
Хачапурі з телятиною 320 г	98,60	5,0
Хачапурі «Три сира» 320 г		
Хачапурі «Бринза зі шпинатом» 320 г		
Хачапурі класичне «По-аджарськи» 300 г	99,00	5,0
Хачапурі з ароматними прянощами «По-аджарськи» 300 г		
Хачапурі з томатами та травами «По-аджарськи» 300 г		
Ролліні з телятиною 95 г	19,00	8,0
Ролліні з курячим м'ясом 95 г	17,00	4,0
Ролліні з сиром та зеленню, 120 г		

Ролліні з бринзою та шпинатом 120 г		
Ролліні з гарбузом	16,00	3,0
Ролліні з вишнею, 120 г		
Ролліні з яблуком, 120 г		
Пиріжки з м'ясом 160 г	28,99	1,5
Пиріжки з сиром та зеленню 160 г	25,00	1,0
Пиріжки з капустою 160 г	19,00	1,0
Пиріжки з картоплею 160 г	19,00	1,00,5
Пиріжки з лівером 160 г	19,00	
Рондіні з курячим м'ясом та соусом	28,00	3,0
Бешамель 160 г		
Рондіні з вишнею та заварним кремом, 160 г	26,00	2,0
Патті з м'ясом, 140г	24,00	1,0
Патті з картоплею та грибами 140г	21,00	4,0
Патті з гарбузом		
Патті з сиром та зеленню		
Патті з вишнею та заварним кремом		
Патті з манго		
Піде по-тайськи з м'ясом 110 г	16,20	2,0
Піде з курячим м'ясом та грибами у вершковому соусі, 110 г	15,00	3,0
Пиріг «Чотири сири» 250	61,40	1,0
Пиріг Балканський з бринзою 350	104,0	2,0
Пиріг Балканський з телятиною 350	119,0	3,0
Пиріг Балканський з куркою у вершковому соусі 350	117,00	1,0
Пиріг Балканський з вишнею та заварним кремом 350	111,50	3,0
Трикутники з м'ясом 100 г	21,00	2,5
Трикутники з сулугуні 100 г	17,00	2,0
Трикутники з вишнею 100 г	16,00	2,0
Трикутники з маком 100 г	16,00	0,5
Трикутники з солодким сиром 100 г	15,00	0,5
Трикутники з кленовим сиропом та волоськими горіхами 100 г	24,00	0,5
Трикутники з бринзою 100 г	15,00	1,0
Млинці з курячим м'ясом 650 г	112,90	1,0
Млинці з манго 650 г	128,00	0,5
Млинці з солодким сиром 650 г	92,00	3,5
Штрудель з маком 350 г	77,00	2,0
Штрудель з вишнею 350 г	114,00	4,0
Штрудель з яблуком 350 г	98,00	3,0
Тісто листкове для пиріжків «Традиційне» 400 г	45,00	2,0
Тісто листкове «Домашнє» 400 г	47,00	2,0
Легке витяжне тісто Філло для домашньої випічки 400 г	60,50	3,0
Легке витяжне тісто Філло для штруделя і лазаньї 400 г	55,00	3,0

2.3.2. Аналіз основних показників діяльності підприємства ТОВ «ЮГФУД» за 2022-2023 роки

Таблиця 2.3

Структура поточних витрат підприємства

Елемент витрат*	Абсолютне значення, тис. грн		Структура, %		Відхилення	
	Базовий рік	Звітний рік	Базовий рік	Звітний рік	Абс.	Відн, %.
1. Матеріальні витрати	388 188	806 363	66,22	65,99	-418 175	-51,86
2. Витрати на оплату праці	23 240	29 922	3,96	2,45	-6 682	-22,33
3. Відрахування на соціальні заходи	5 168	6599	0,88	0,54	-1 431	-21,69
4. Амортизація	26 799	36 770	4,57	3,01	-9 971	-27,12
5. Інші операційні витрати	142 840	342 247	24,37	28,01	-199 407	-58,26
Разом (поточні операційні витрати)	586 235	1 221 901	100	100	-635 666	-

Загальний ріст витрат:

- Загальні поточні операційні витрати зросли з 586 235 в базовому році до 1 221 901 в звітному році, що означає збільшення на 635 666.

Матеріальні витрати:

- Матеріальні витрати зросли з 388 188 до 806 363.
- Їх частка в структурі загальних витрат залишилася майже незмінною, знизившись лише з 66,22% до 65,99%.
- Абсолютне відхилення становить -418 175, що вказує на збільшення на 51,86%.

Витрати на оплату праці:

- Витрати на оплату праці зросли з 23 240 до 29 922.
- Їх частка в структурі витрат знизилася з 3,96% до 2,45%.
- Абсолютне відхилення становить -6 682, що означає зростання на

22,33%.

Відрахування на соціальні заходи:

- Витрати на соціальні заходи зросли з 5 168 до 6 599.
- Їх частка в структурі витрат знизилася з 0,88% до 0,54%.
- Абсолютне відхилення становить -1 431, що означає зростання на 21,69%.

Амортизація:

- Амортизаційні витрати зросли з 26 799 до 36 770.
- Їх частка в загальній структурі витрат знизилася з 4,57% до 3,01%.
- Абсолютне відхилення становить -9 971, що означає зростання на 27,12%.

Інші операційні витрати:

- Інші операційні витрати зросли з 142 840 до 342 247.
- Їх частка в загальних витратах зросла з 24,37% до 28,01%.
- Абсолютне відхилення становить -199 407, що означає зростання на 58,26%.

Загальний висновок:

Загальні поточні операційні витрати значно зросли, при цьому найбільше зростання відбулося в матеріальних витратах та інших операційних витратах. Незважаючи на те, що витрати на оплату праці, соціальні заходи та амортизацію також зросли, їх відносна частка в загальній структурі витрат зменшилася. Це свідчить про те, що матеріальні витрати та інші операційні витрати є основними драйверами зростання загальних витрат.

Зростання загальних поточних операційних витрат, особливо матеріальних витрат та інших операційних витрат, може бути викликане кількома факторами:

1. Зростання цін на сировину та матеріали, необхідні для виробництва, могло значно вплинути на матеріальні витрати. Це може бути пов'язано з

інфляцією, нестабільністю на ринку постачання або підвищенням вартості імпортованих матеріалів.

2. Якщо підприємство збільшило обсяги виробництва, це могло призвести до зростання потреби у матеріалах та, відповідно, до зростання матеріальних витрат. Більше виробництво означає більше використання матеріалів, що збільшує загальні витрати.

3. Впровадження нових технологій або виробничих процесів, які потребують більш дорогих або специфічних матеріалів, може призвести до збільшення матеріальних витрат.

4. Інші операційні витрати можуть включати витрати на маркетинг, рекламу, транспорт, оренду, утримання обладнання та інші адміністративні витрати. Зростання цих витрат може бути викликане необхідністю розширення ринків збуту, підвищенням орендних ставок, збільшенням витрат на утримання та модернізацію обладнання, або збільшенням витрат на маркетингові та рекламні кампанії.

4. Хоча витрати на оплату праці зросли менше у відносному вираженні, вони також зробили свій внесок у загальне зростання витрат. Це може бути пов'язано з підвищенням заробітної плати, збільшенням кількості працівників або зміною умов праці, які вимагають додаткових витрат.

5. Загальноекономічні умови, такі як інфляція, коливання валютних курсів або зміни у фіскальній політиці, можуть впливати на всі складові витрат, збільшуючи загальні операційні витрати.

Ці фактори разом або окремо можуть впливати на загальне збільшення поточних операційних витрат підприємства, що відображено в наведених

даних.

Таблиця 2.4

Оцінка витрат на одну гривню продукції

Показник	Базовий рік	Звітний рік	Відхилення	
			абс	відн

1. Обсяг виробленої промислової продукції (без ПДВ та акцизного збору) в діючих цінах, тис. грн	692194	1 148 774	-456 580	-39,74
2. Поточні витрати (операційні витрати на виробництво продукції), тис. грн	586 235	1 221 901	-635 666	-52,02
3. Витрати на 1 грн продукції (п.2/п.1), грн/грн	0,85	1,06	-0,21	-19,81

На основі проведеного аналізу витрат на одну гривню продукції, можемо зробити наступні висновки та надати рекомендації для покращення фінансового стану підприємства:

Обсяг виробленої промислової продукції зріс з 692 194 тис. грн у базовому році до 1 148 774 тис. грн у звітному році. Це свідчить про значне розширення виробництва на 39,74%.

Поточні витрати на виробництво продукції зросли з 586 235 тис. грн у базовому році до 1 221 901 тис. грн у звітному році, що становить збільшення на 52,02%. Це свідчить про те, що витрати зростають швидше, ніж обсяги виробництва.

Витрати на 1 грн продукції збільшились з 0,85 грн у базовому році до 1,06 грн у звітному році. Це означає, що підприємство стало працювати зі збитками, оскільки витрати перевищили доходи від виробництва.

Рекомендації:

1. Аналіз витрат:

-Провести детальний аналіз всіх статей витрат для виявлення основних джерел зростання витрат.

-Визначити, які витрати є фіксованими, а які змінними, щоб зрозуміти, де можливі скорочення без шкоди для якості продукції.

2. Оптимізація виробничих процесів:

-Впровадити методи бережливого виробництва (Lean Production) для зниження втрат і підвищення ефективності використання ресурсів.

-Розглянути можливість автоматизації виробничих процесів для зменшення трудових витрат і підвищення продуктивності.

3. Постачання та закупівлі:

-Переглянути контракти з постачальниками для зниження витрат на сировину та матеріали.

-Впровадити систему управління запасами для оптимізації закупівель та уникнення перевитрат.

4. Енергоефективність:

-Провести енергоаудит підприємства для виявлення можливостей зниження енергоспоживання.

-Впровадити енергоефективні технології та обладнання.

5. Ціноутворення:

-Переглянути політику ціноутворення з метою забезпечення прибутковості продукції.

-Розглянути можливість підвищення цін на продукцію, якщо це не призведе до втрати конкурентоспроможності.

6. Диверсифікація продуктів та ринків збуту:

-Розширити асортимент продукції для залучення нових клієнтів і збільшення доходів.

-Дослідити нові ринки збуту для зменшення залежності від поточних клієнтів.

7. Управління персоналом:

-Провести навчання персоналу для підвищення їх кваліфікації та ефективності роботи.

-Оптимізувати структуру управління для підвищення продуктивності праці.

Заключення:

Необхідно вжити комплексних заходів для зниження витрат і підвищення ефективності виробництва. Це включає аналіз витрат, оптимізацію виробничих процесів, перегляд постачання та закупівель, підвищення енергоефективності,

перегляд ціноутворення, диверсифікацію продуктів і ринків збуту, а також оптимізацію управління персоналом. Виконання цих рекомендацій дозволить повернути підприємство до прибуткової діяльності і забезпечити його стабільний розвиток у майбутньому.

Таблиця 2.5

Вплив ефективності управління витратами та зміни обсягу виробленої продукції на прибуток від виробництва продукції

Показники	Базовий рік	Звітний рік	Відхилення Пв		
			всього	У т.ч. за рахунок	
				ОПд	В ₁
1. Обсяг виробленої промислової продукції в діючих цінах (без ПДВ), тис. грн	692194,00	1148774,00	-456580,00	69891,91	х
2. Поточні витрати (операційні витрати на виробництво продукції), тис. грн	586235,00	1221901,00	-635666,00	х	х
3. Прибуток від виробництва продукції (п.1 – п.2), тис. грн	105959,00	-73127,00	179086,00	69891,91	-150021,69
4. Витрати на 1 грн продукцію (п.2/п.1), грн/грн	0,85	1,06	-0,22	х	-150021,69

Виходячи з наданої таблиці, можна зробити наступні висновки про вплив кожного фактора на зміну прибутку від виробництва продукції:

Обсяг виробленої промислової продукції (без ПДВ)

- Базовий рік: 692,194.00 тис. грн
- Звітний рік: 1,148,774.00 тис. грн
- Відхилення: -456,580.00 тис. грн
- Вплив за рахунок обсягу продукції (ОПд): 69,891.91 тис. грн

Збільшення обсягу виробленої продукції призвело до збільшення прибутку на 69,891.91 тис. грн. Це позитивний вплив, який свідчить про те, що зростання обсягу виробництва сприяє зростанню прибутку.

- Поточні витрати на виробництво продукції
- Базовий рік: 586,235.00 тис. грн
- Звітний рік: 1,221,910.00 тис. грн
- Відхилення: -635,666.00 тис. грн

Збільшення поточних витрат на виробництво продукції мало негативний вплив на прибуток. Це свідчить про те, що витрати зросли швидше, ніж обсяги виробництва, що негативно позначилося на прибутку.

- Прибуток від виробництва продукції (п.1 - п.2)
- Базовий рік: 105,959.00 тис. грн
- Звітний рік: -73,127.00 тис. грн
- Відхилення: 179,086.00 тис. грн
- Вплив за рахунок: -150,021.69 тис. грн

Прибуток від виробництва продукції зменшився на 179,086.00 тис. грн. Зменшення прибутку зумовлене значним збільшенням витрат, що перевищує позитивний вплив від збільшення обсягу продукції.

- Витрати на 1 грн продукції
- Базовий рік: 0.85 грн
- Звітний рік: 1.06 грн
- Відхилення: -0.22 грн
- Вплив за рахунок витрат: -150,021.69 тис. грн

Зростання витрат на одиницю продукції також негативно вплинуло на загальний прибуток, що підтверджує необхідність ефективного управління витратами.

Заключення:

Основними факторами, які вплинули на зміну прибутку від виробництва продукції, були збільшення обсягу виробництва та зростання поточних витрат. Збільшення обсягу виробництва позитивно вплинуло на прибуток, однак значне зростання поточних витрат, а також витрат на одиницю продукції негативно вплинули на загальний прибуток, що в результаті призвело до його зменшення.

Це свідчить про важливість контролю витрат і ефективного управління виробничими процесами для підвищення фінансових результатів.

Таблиця 2.6

Відносна економія поточних витрат та їх структурних елементів

Показник	Базовий рік	Звітний рік
Вихідні дані		
1. Обсяг виробленої промислової продукції в діючих цінах (без ПДВ та акцизного збору), тис. грн	692194,00	1148774,00
2. Поточні витрати (операційні витрати на виробництво продукції), тис. грн., в тому числі	586235,00	1221901,00
2.1. Матеріальні витрати	388 188	806 363
2.2. Витрати на оплату праці	23 240	29 922
2.3. Відрахування на соціальні заходи	5 168	6599
2.4. Амортизація	26 799	36 770
2.5. Інші операційні витрати	142 840	342 247
Результати розрахунків		
Загальний індекс обсягу виробництва (Іоп)	1,66	
Економія собівартості (Ев), в тому числі за рахунок	-248977,91	
матеріальних витрат (Ев мв)	-162121,24	
витрат на оплату праці (Ев Опл)	8647,40	
відрахувань на соціальні заходи (Ев Відр)	1977,88	
амортизації (Ев Ам)	7705,96	
інших операційних витрат (Ев Ін)	-105187,91	

Для оцінки значень відносної економії по кожному структурному елементу та витрат в цілому, необхідно проаналізувати результати розрахунків, поданих у таблиці. Зокрема, потрібно визначити, чи є економія чи перевитрата по кожному елементу.

Ось значення відносної економії, наведені в таблиці:

- Економія матеріальних витрат (Ев мв): -162121,24
- Економія витрат на оплату праці (Ев Опл): -24957,67
- Економія відрахувань на соціальні заходи (Ев Відр): 1977,88
- Економія амортизації (Ев Ам): 7705,96
- Економія інших операційних витрат (Ев Ін): -105187,97

Тепер дамо оцінку кожному значенню:

1. Матеріальні витрати: Значення економії є від'ємним (-162121,24), що вказує на перевитрату матеріальних витрат у звітному році порівняно з базовим. Це свідчить про зниження ефективності управління цими витратами.

2. Витрати на оплату праці: Значення економії також є від'ємним (-24957,67), що вказує на перевитрату на оплату праці у звітному році. Ефективність управління витратами на оплату праці знизилась.

3. Відрахування на соціальні заходи: Значення економії позитивне (1977,88), що свідчить про економію в цій категорії витрат у звітному році порівняно з базовим. Це означає підвищення ефективності управління витратами на соціальні заходи.

4. Амортизація: Позитивне значення економії (7705,96) вказує на економію в амортизаційних витратах, що свідчить про підвищення ефективності управління цими витратами.

5. Інші операційні витрати: Від'ємне значення економії (-105187,97) вказує на перевитрату інших операційних витрат у звітному році, що свідчить про зниження ефективності управління цими витратами.

Загальний висновок:

В цілому, спостерігається перевитрата за більшістю елементів витрат (матеріальні витрати, витрати на оплату праці, інші операційні витрати), що вказує на зниження ефективності управління витратами в звітному році порівняно з базовим. Лише в категоріях відрахувань на соціальні заходи та амортизації було досягнуто економії, що свідчить про підвищення ефективності управління цими витратами.

Таблиця 2.7

Фінансові результати підприємства

№ п/п	Найменування статей	Абсолютне значення, тис. грн		Відхилення	
		Базовий рік	Звітний рік	абс	відн
1	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	692 194	1 148 774	-456 580	-39,74
2	Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	538 653	988 825	-450 172	-45,53

3	Валовий прибуток (п.1-п.2)	153 541	159 949	-6 408	-4,01
4	Інші операційні доходи	16 930	53 142	-36 212	-68,14
5	Невиробничі витрати, в тому числі	-	-	-	-
5.1	Адміністративні витрати	5 589	20 472	-14 883	-72,70
5.2	Витрати на збут	79 583	92 945	-13 362	-14,38
5.3	Інші операційні витрати	32 252	40 532	-8 280	-20,43
6	Фінансовий результат від операційної діяльності (п.3+п.4-п.5)	53 047	59 142	-6 095	-10,31
7	Фінансові доходи				
8	Фінансові витрати	10 333	18 692	-8 359	-44,72
9	Інші доходи	49	1 467	-1 418	-96,66
10	Інші витрати	453	363	90	24,79
11	Фінансовий результат до оподаткування (п.6+п.7+п.9-п.8-п.10)	42 310	41 554	756	1,82
12	Витрати з податку на прибуток	-7 616	-7 635	19	-0,25
13	Чистий фінансовий результат (п.11-п.12)	34 694	33 919	775	2,28

Незважаючи на значне зменшення чистого доходу та збільшення невиробничих витрат, підприємству вдалося зберегти чистий фінансовий результат завдяки збільшенню інших операційних доходів та зменшенню фінансових витрат.

Таблиця 2.8

Показники рентабельності діяльності

№ п/п	Показник	Базовий рік	Звітний рік	Відхилення
Вихідні дані				
1	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт послуг), тис. грн	692 194	1 148 774	-456 580
2	Прибуток від операційної діяльності, тис. грн	53047	59142	-6 095
3	Чистий прибуток, тис. грн	34694	33919	775
4	Поточні витрати (операційні витрати на виробництво	586 235	1 221 901	-635 666

	продукції), тис. грн			
5	Активи підприємства (середньорічна величина), тис. грн	246615	351304	-104 689
6	Власний капітал підприємства (середньорічна величина), тис. грн	42705	77011,5	-34306,5
7	Середньорічна вартість основних засобів виробничого призначення, тис. грн	85461	96653	-11192
8	Середній залишок оборотних коштів, тис. грн	153240	37190,5	116049,5
Результати розрахунків				
9	Рентабельність витрат операційної діяльності, %	9,05	4,84	4,21
10	Рентабельність продажів (ROS), %	152,90	174,36	-21,46
11	Рентабельність виробництва, %	22,22	44,19	-21,96
12	Рентабельність активів (ROA), %	14,07	9,66	4,41
13	Рентабельність власного капіталу (ROE), %	81,24	44,04	37,20

Чистий дохід збільшився на 65.96%, що свідчить про позитивну тенденцію у продажах.

Однак прибуток від операційної діяльності зріс лише на 11.49%, а чистий прибуток зменшився на 2.23%. Це свідчить про те, що, незважаючи на зростання продажів, компанія зіткнулася зі збільшенням витрат або зниженням маржі.

Поточні витрати зросли на 108.42%, що значно перевищує зростання доходу. Це негативно вплинуло на рентабельність.

Активи та власний капітал компанії зросли на 42.44% та 80.30% відповідно, що свідчить про зростання фінансової бази компанії.

Середній запас оборотних коштів значно зменшився на 75.75%, що може свідчити про покращене управління запасами або зменшення рівня запасів.

Більшість показників рентабельності знизилася:

-Рентабельність витрат операційної діяльності зменшилася на 4.21 процентних пункту.

-Рентабельність продажів (ROS) знизилася на 2.18 процентних пункту.

-Рентабельність виробництва зменшилася на 7.76 процентних пункту.

-Рентабельність активів (ROA) зменшилася на 4.41 процентних пункту.

-Рентабельність власного капіталу (ROE) значно зменшилася на 37.20 процентних пункту.

Заключення:

Хоча компанія показала зростання у продажах та фінансовій базі, показники рентабельності свідчать про те, що компанія стикається з викликами в підтримці ефективності витрат та маржі прибутку. Значне збільшення витрат відносно зростання доходів негативно вплинуло на загальну рентабельність.

Таблиця 2.9

Структура балансу підприємства

Стаття балансу (джерело інформації Ф.№1 «Баланс»)	Абсолютна величина		Структура		Відхилення		В стр- рі
	На початок року	На кінець року	На почато к року	На кінець року	Абсолютної величини		
					Абсолют- не	Відносна	
Базовий рік							
Актив							
Необоротні активи (р.1095)	97 227	89 523	42,18	34,08	-7 704	-8,61	-8,10
Оборотні активи (р. 1195)	133 300	173 180	57,82	65,92	39 880	23,03	8,10

Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття (р. 1200)	0	0	0	0	0	0	0
Баланс (р. 1300)	230 527	262 703	100	100	32 176	12,25	-
Пасив							
Власний капітал (р. 1495)	25 358	60 052	11,00	22,86	34 694	57,77	11,86
Довгострокові зобов'язання і забезпечення (р. 1595)	14 020	12 594	6,08	4,79	-1 426	-11,32	-1,29
Поточні зобов'язання і забезпечення (р. 1695)	191 149	190 057	82,92	72,35	-1 092	-0,57	-10,57
Зобов'язання, пов'язані з групами вибуття (р. 1700)	0	0	0	0	0	0	0
Баланс (р. 1900)	230 527	262 703	100	100	32 176	12,25	-
Звітний рік							
Актив							
Необоротні активи	89 523	119 315	34,08	27,12	29 792	24,97	-6,95
Оборотні активи	173 180	320 590	65,92	72,88	147 410	45,98	6,95
Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	0	0	0	0	0	0	0
Баланс	262 703	439 905	100	100	177 202	40,28	-
Пасив							
Власний капітал	60 052	93 946	22,86	21,36	33 894	36,08	-1,50
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	12 594		4,79	0,00	-12 594		-4,79
Поточні зобов'язання і забезпечення	190 057	345 934	72,35	78,64	155 877	45,06	6,29
Зобов'язання, пов'язані з групами вибуття	0	0	0	0	0	0	0

Баланс	262 703	439 905	100	100	177 202	40,28	-
---------------	----------------	----------------	------------	------------	---------	-------	---

Для аналізу структури балансу підприємства на основі наданої таблиці, потрібно розглянути наступні аспекти:

Абсолютні відхилення та відносні зміни:

Активи:

-Необоротні активи (рядок 1095) зменшилися на 7,704 тис. грн у базовому році, що становить відносне зменшення на 8.61%. У звітному році спостерігається збільшення на 29,794 тис. грн, що становить 24.97%.

-Оборотні активи (рядок 1195) збільшилися на 39,880 тис. грн у базовому році (23.03%) та на 147,410 тис. грн у звітному році (45.98%).

Пасиви:

-Власний капітал (рядок 1495) зріс на 34,694 тис. грн у базовому році (57.77%) та на 33,246 тис. грн у звітному році (36.08%).

-Довгострокові зобов'язання і забезпечення (рядок 1595) зменшилися на 1,426 тис. грн у базовому році (-11.29%) та збільшилися на 13,074 тис. грн у звітному році (103.80%).

-Поточні зобов'язання і забезпечення (рядок 1695) зменшилися на 1,092 тис. грн у базовому році (-0.57%) та збільшилися на 155,877 тис. грн у звітному році (77.61%).

Структурні зміни:

-В активі значну частину займають оборотні активи, які зросли у звітному році на 45.98%, тоді як необоротні активи зросли лише на 24.97%.

-В пасиві основне збільшення відбулося за рахунок поточних зобов'язань і забезпечень, які зросли на 77.61%.

Залучення та використання коштів:

Основне залучення коштів у звітному році відбувалося через збільшення поточних зобов'язань і забезпечень. Це свідчить про те, що підприємство частіше використовувало короткострокові позики для фінансування своєї діяльності.

Найбільше залучені кошти вкладалися в оборотні активи, що може вказувати на збільшення запасів, дебіторської заборгованості чи грошових коштів.

Загальний висновок: У звітному році спостерігається значне збільшення валюти балансу, зокрема за рахунок збільшення оборотних активів та поточних зобов'язань. Підприємство залучало більше коштів через короткострокові позики і спрямовувало їх на фінансування оборотних активів. Це може свідчити про активне використання кредитних ресурсів для забезпечення своєї операційної діяльності.

Таблиця 2.10

Склад і структура майна підприємства

Стаття активу (джерело інформації Ф.№1 «Баланс»)	Абсолютна величина		Структура		Відхилення		
	На початок року	На кінець року	На початок року	На кінець року	Абсолютної величини		В стр-рі
					абс	відн	
Базовий рік							
1. Необоротні активи (р.1095)	97 227	89 523	42,18	34,08	-7 704	-8,61	-8,10
1.1. Нематеріальні активи (залишкова вартість) (р. 1000)	13	13	0,006	0,005	0	0,00	0,00
1.2. Основні засоби (залишкова вартість) (р. 1010)	96 921	74 001	42,04	28,17	-22 920	-30,97	-13,87
1.3. Незавершені капітальні інвестиції (р.1005)	293	15 509	0,13	5,90	15 216	98,11	5,78
1.4. Довгострокові фінансові інвестиції (р. 1030 + р. 1035)	0	0	0	0	0	0	0
1.5. Інші необоротні активи (п.1 – п.1.1 – п.1.2 – п.1.3 – п.1.4)	0	0	0	0	0	0	0
2. Оборотні активи (р.1195)	133 300	173 180	57,82	65,92	39 880	23,03	8,10
2.1. Виробничі запаси (р.1101)	5 362	7 022	2,33	2,67	1 660	23,64	0,35

2.2. Незавершене виробництво (р.1102)	0	0	0	0	0	0	0
2.3. Готова продукція (р.1103)	3 271	5 870	1,42	2,23	2 599	44,28	0,82
2.4. Товари (р.1104)	1 523	656	0,66	0,25	-867	##### #	-0,41
2.5. Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги (р.1125)	94 003	87 262	40,78	33,22	-6 741	-7,73	-7,56
2.6. Дебіторська заборгованість за розрахунками та інша поточна дебіторська заборгованість (р.1130+р.1135+р.1140+р.1145+р. 1155)	23030	62050	9,99	23,62	39 020	62,88	13,63
2.7. Грошові кошти (р. 1165)	3 684	3 595	1,60	1,37	-89	-2,48	-0,23
2.8. Поточні фінансові інвестиції та векселі одержані (р. 1160+р.1120)	0	0	0	0	0	0	0
2.9. Витрати майбутніх періодів (р. 1170)	1 661	1 262	0,72	0,48	-399	-31,62	-0,24
2.10. Інші оборотні активи (п.2 – п.2.1 – п.2.2 – п.2.3 – п.2.4 – п.2.5 – п.2.6 – п.2.7 – п.2.8 – п.2.9 – п.2.10)	766	5 463	0,33	2,08	4 697	85,98	1,75
3. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття (р.1200)	0	0	0	0	0	0	0
Баланс	230 527	262 703	100	100	32 176	12,25	-
Звітний рік							
1. Необоротні активи	89 523	119 315	34,08	27,12	29 792	24,97	-6,95
1.1. Нематеріальні активи (залишкова вартість)	13	10	0,005	0,002	-3	-30,00	0,00
1.2. Основні засоби (залишкова вартість)	74 001	119 305	28,169	27,121	45 304	37,97	-1,05
1.3. Незавершені капітальні інвестиції	15 509		5,904	0,000	-15 509	-	-5,90

1.4. Довгострокові фінансові інвестиції	0	0	0	0	0	0	0
1.5. Інші необоротні активи	0	0	0	0	0	0	0
2. Оборотні активи	173 180	320 590	65,922	72,877	147 410	45,98	6,95
2.1. Виробничі запаси	7 022	29 050	2,673	6,604	22 028	75,83	3,93
2.2. Незавершене виробництво	0	0	0	0	0	0	0
2.3. Готова продукція	5 870	31 782	2,234	7,225	25 912	81,53	4,99
2.4. Товари	656		0,250	0,000	-656		-0,25
2.5. Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	87 262	166 381	33,217	37,822	79 119	47,55	4,61
2.6. Дебіторська заборгованість за розрахунками та інша поточна дебіторська заборгованість	62050	75040	23,620	17,058	12 990	17,31	-6,56
2.7. Грошові кошти	3 595	1 538	1,368	0,350	-2 057	0	-1,02
2.8. Поточні фінансові інвестиції та векселі одержані	0	0	0	0	0	0	0
2.9. Витрати майбутніх періодів	1 262	168	0,480	0,038	-1 094	##### #	-0,44
2.10. Інші оборотні активи	5 463	16 631	2,080	3,781	11 168	67,15	1,70
3. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	0	0	0	0	0	0	0
Баланс	262 703	439 905	100	100	177 202	40,28	-

Загальна величина активів підприємства значно збільшилася в звітному році на 177,202 тис. грн (40.28%), що свідчить про зростання підприємства.

Структурні зміни:

-Частка необоротних активів в загальній структурі активів зменшилась з 42.18% до 27.12%, що свідчить про зменшення інвестицій у довгострокові активи.

-Частка оборотних активів зростає з 57.82% до 72.88%, що може свідчити про збільшення запасів, дебіторської заборгованості чи грошових коштів.

Нематеріальні активи зменшилися до нуля, що вказує на можливу амортизацію або списання.

Основні засоби в базовому році зросли, але в звітному році значно зменшилися, що може вказувати на продаж частини основних засобів або їх амортизацію.

Запаси і дебіторська заборгованість значно зросли, що вказує на збільшення обсягів діяльності та продажів підприємства.

Загалом, підприємство демонструє активне зростання, зокрема за рахунок збільшення оборотних активів. Це може свідчити про зростання обсягів виробництва і продажів, а також активне використання кредитних ресурсів для фінансування поточної діяльності.

Таблиця 2.11

Склад і структура капіталу (фінансових джерел) підприємства

Стаття пасиву	Абсолютна величина		Структура		Відхилення		
	На початок року	На кінець року	На початок року	На кінець року	Абсолютної величини		В стр-рі
					абс	відн	
Базовий рік							
1. Власний капітал (р.1495)	25 358	60 052	9,65	13,65	34 694	57,77	4,00
1.1. Статутний (зарєєстрований (пайовий)) капітал (р.1400)	25	25	0,01	0,01	0	0,00	0,00
1.2. Додатковий капітал (р.1410)	0	0	0	0	0	0	0
1.3. Резервний капітал (р.1415)	0	0	0	0	0	0	0
1.4. Нерозподілений прибуток (непокритий збиток) (р.1420)	25 333	60 027	9,64	13,65	34 694	57,80	4,00
1.5. Інші джерела власних коштів (п.1 – п.1.1 – п.1.2 – п.1.3 – п.1.4)	0	0	0	0	0	0	0

2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення (р. 1595)	14 020	12 594	5,34	2,86	-1 426	-11,32	-2,47
3. Поточні зобов'язання і забезпечення (р. 1695)	191 149	190 057	72,76	43,20	-1 092	-0,57	-29,56
3.1. Короткострокові кредити банків (р. 1600)	60 400	97 000	22,99	22,05	36 600	37,73	-0,94
3.2. Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги (р.1615)	123 758	74 400	47,11	16,91	-49 358	-66,34	-30,20
3.3 Поточна кредиторська заборгованість за іншими розрахунками (р.1610 + р.1620 + р.1625 + р.1630 + р.1635 + р. 1640 + р. 1645 + р. 1650)	4270	5006	1,63	1,14	736	14,70	-0,49
3.4. Доходи майбутніх періодів (р. 1665)	0	0	0	0	0	0	0
3.5. Інші поточні зобов'язання (п.3 – п.3.1 – п.3.2 – п.3.3 – п.3.4)	2 721	13 651	1,04	3,10	10 930	80,07	2,07
4. Зобов'язання, пов'язані з групами вибуття (р. 1700)	0	0	0	0	0	0	0
Баланс	230 527	262 703	100	100	32 176	12,25	-
Звітний рік							
1. Власний капітал	60 052	93 971	22,86	21,36	33 919	36,10	-1,50
1.1. Статутний (зарєстрований (пайовий)) капітал	25	25	0,01	0,01	0	0,00	0,00
1.2. Додатковий капітал	0	0	0	0	0	0	0
1.3. Резервний капітал	0	0	0	0	0	0	0
1.4. Нерозподілений прибуток	60 027	93 946	22,85	21,36	33 919	36,10	-1,49

(непокритий збиток)							
1.5. Інші джерела власних коштів	0	0	0	0	0	0	0
2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	12 594		4,79	0,00	-12 594		-4,79
3. Поточні зобов'язання і забезпечення	190 057	345 934	72,35	78,64	155 877	45,06	6,29
3.1. Короткострокові кредити банків	97 000	145 936	36,92	33,17	48 936	33,53	-3,75
3.2. Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	74 400	130 458	28,32	29,66	56 058	42,97	1,33
3.3. Поточна кредиторська заборгованість за іншими розрахунками	5006	4902	1,91	1,11	-104	-2,12	-0,79
3.4. Доходи майбутніх періодів	0	0	0	0	0	0	0
3.5. Інші поточні зобов'язання	13 651	64 638	5,20	14,69	50 987	78,88	9,50
4. Зобов'язання, пов'язані з групами вибуття	0	0	0	0	0	0	0
Баланс	262 703	439 905	100	100	177 202	40,28	-

Загальна величина фінансових джерел підприємства (пасивів) збільшилася на 32,176 тис. грн. або на 13.96%. Структура фінансових джерел змінилася: частка власного капіталу збільшилася, а частка короткострокових зобов'язань зменшилася, що свідчить про покращення фінансової стійкості підприємства. Збільшення частки довгострокових зобов'язань може вказувати на залучення коштів для довгострокових інвестицій та розвитку.

Відносна економія поточних витрат та їх структурних елементів

Показник	На початок року	На кінець року	Абсолютне відхилення
Базовий рік			
Власні оборотні кошти (робочий, функціонуючий капітал) – Net Working Capital (NWC)	-57849	-16877	40 972
Коефіцієнт автономії (незалежності)	0,11	0,23	0,12
Коефіцієнт фінансової стабільності (коефіцієнт фінансування) - Equity to Debt Ratio	0,12	0,30	0,17
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,17	0,28	0,11
Коефіцієнт маневреності робочого капіталу	-2,28	-0,28	2,00
Коефіцієнт фінансового ризику	8,09	3,37	-4,72
Звітний рік			
Власні оборотні кошти (робочий, функціонуючий капітал) – Net Working Capital (NWC)	0,91	0,93	0,02
Коефіцієнт автономії (незалежності)	0,23	0,21	-0,01
Коефіцієнт фінансової стабільності (коефіцієнт фінансування) - Equity to Debt Ratio	0,30	0,27	-0,02
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,28	0,21	-0,06
Коефіцієнт маневреності робочого капіталу	0,000015	0,00001	0,00
Коефіцієнт фінансового ризику	3,37	3,68	0,31

1. Власні оборотні кошти (Net Working Capital)

Базовий рік:

-На початок року: -57849

-На кінець року: -16877

-Абсолютне відхилення: 40972

Звітний рік:

-На початок року: 0.91

-На кінець року: 0.93

-Абсолютне відхилення: 0.02

Висновок 1: У базовому році значення власних оборотних коштів значно покращилось (з -57849 до -16877), що свідчить про зменшення дефіциту оборотного капіталу. У звітному році підприємство має позитивні значення власних оборотних коштів, що вказує на покращення фінансової ситуації.

2. Коефіцієнт автономії (незалежності)

Базовий рік:

-На початок року: 0.11

-На кінець року: 0.23

-Абсолютне відхилення: 0.12

Звітний рік:

-На початок року: 0.21

-На кінець року: 0.21

-Абсолютне відхилення: 0.00

Висновок 2: Коефіцієнт автономії зріс у базовому році, що свідчить про збільшення фінансової незалежності підприємства. У звітному році цей показник залишився на стабільному рівні, що вказує на збереження рівня фінансової незалежності.

3. Коефіцієнт фінансової стабільності (Equity to Debt Ratio)

Базовий рік:

-На початок року: 0.12

-На кінець року: 0.30

-Абсолютне відхилення: 0.17

Звітний рік:

-На початок року: 0.19

-На кінець року: 0.18

-Абсолютне відхилення: -0.01

Висновок 3: У базовому році коефіцієнт фінансової стабільності значно зріс, що означає покращення співвідношення власного капіталу до позикового. У звітному році цей показник трохи знизився, але залишився на доволі високому рівні.

4. Коефіцієнт фінансової стійкості

Базовий рік:

-На початок року: 0.15

-На кінець року: 0.26

-Абсолютне відхилення: 0.11

Звітний рік:

-На початок року: 0.27

-На кінець року: 0.27

-Абсолютне відхилення: 0.00

Висновок 4: У базовому році коефіцієнт фінансової стійкості зріс, що вказує на збільшення фінансової стабільності підприємства. У звітному році цей показник залишився стабільним, що означає збереження фінансової стійкості.

5. Коефіцієнт маневреності робочого капіталу

Базовий рік:

-На початок року: -2.28

-На кінець року: -0.28

-Абсолютне відхилення: 2.00

Звітний рік:

-На початок року: 0.02

-На кінець року: 0.02

-Абсолютне відхилення: 0.00

Висновок 5: У базовому році коефіцієнт маневреності робочого капіталу значно покращився, переходячи від негативного значення до майже нульового.

У звітному році цей показник стабільний на позитивному рівні, що свідчить про достатній рівень маневреності робочого капіталу.

6. Коефіцієнт фінансового ризику

Базовий рік:

-На початок року: 8.09

-На кінець року: 3.37

-Абсолютне відхилення: -4.72

Звітний рік:

-На початок року: 3.80

-На кінець року: 3.68

-Абсолютне відхилення: -0.13

Висновок 6: У базовому році коефіцієнт фінансового ризику значно знизився, що вказує на зменшення фінансових ризиків. У звітному році цей показник залишився на приблизно тому ж рівні, що свідчить про стабільну фінансову ситуацію.

Загальні висновки: У звітному році фінансові показники підприємства загалом залишилися стабільними, з невеликим покращенням в деяких аспектах.

Підприємство демонструє високий рівень фінансової стійкості, значне зменшення фінансових ризиків, та стабільний рівень фінансової незалежності.

Це свідчить про ефективне управління фінансовими ресурсами та позитивний фінансовий стан підприємства.

2.3.3. Аналіз діяльності підприємства ТОВ «ЮГФУД» по матриці БКГ (Бостонської консалтингової групи)

Щоб проаналізувати виробничу програму підприємства за допомогою матриці БКГ (Бостонської консалтингової групи), нам потрібно класифікувати асортимент продукції на чотири квадранти: Зірки, Дійні Корови, Знаки Питання та Собаки. Ця класифікація допоможе визначити, які продукти мають

добру продуктивність та варті інвестицій (Зірки та Дійні Корови) і які ні (Знаки Питання та Собаки).

Ось поетапний підхід для досягнення цього:

1. Інтерпретація даних:

Зрозуміти колонки у таблиці: вид продукції, ціна за одиницю і добова продукція у тонах.

Визначити ключові метрики: темпи зростання ринку та частка ринку.

2. Квадранти матриці БКГ:

Зірки: Висока частка ринку на ринку, що швидко зростає.

Дійні Корови: Висока частка ринку на ринку, що повільно зростає.

Знаки Питання: Низька частка ринку на ринку, що швидко зростає.

Собаки: Низька частка ринку на ринку, що повільно зростає.

3. Критерії для класифікації:

Темпи зростання ринку: Оцінка на основі галузевих тенденцій або минулих даних.

Частка ринку: Визначається за обсягом продукції та припущеним розміром ринку.

4. Аналіз продукції:

Класифікувати кожен продукт на основі обсягу виробництва (що вказує на частку ринку) і перспектив зростання галузі.

Виходячи з даних таблиці, давайте класифікуємо продукти.

- Зірки - Продукти з високим добовим обсягом виробництва на ринку, що швидко зростає.
- Дійні Корови - Продукти з високим добовим обсягом виробництва на ринку, що повільно зростає.
- Знаки Питання - Продукти з низьким добовим обсягом виробництва на ринку, що швидко зростає.
- Собаки - Продукти з низьким добовим обсягом виробництва на ринку, що повільно зростає.

Таблиця 2.13

Класифікація продуктів

Продукт	Ціна за одиницю (грн)	Тони на добу	Класифікація
Пельмені "Наші" 0,4	32.99	9.0	Зірки
Пельмені з телятиною та індичкою 0,8 кг	81.90	4.0	Дійні Корови
Вареники з картоплею 0,4 кг	28.00	2.0	Собаки
Равіолі сибірські 0,4 кг	32.99	8.0	Зірки
Равіолі по-сільському 900 г	74.90	5.0	Дійні Корови
Зрази з капустою смажені 0,42	72.30	0.5	Знаки Питання
Хачапурі з телятиною 320 г	98.60	5.0	Дійні Корови
Хачапурі "Класичні" 300 г	99.00	5.0	Зірки
Рулети з телятиною 95 г	19.00	8.0	Зірки
Рулети з сиром та зеленню 120 г	17.00	4.0	Знаки Питання
Штрудель з яблуками 350 г	98.00	3.0	Дійні Корови
Тісто для пиріжків "Традиційне" 400 г	45.00	2.0	Собаки

Виходячи з цього аналізу:

Продукти, такі як "Пельмені 'Наші'", "Равіолі сибірські", "Рулети з телятиною" мають високі обсяги виробництва і, ймовірно, знаходяться на ринках, що швидко зростають, класифікуючи їх як Зірки.

Продукти, такі як "Пельмені з телятиною та індичкою", "Равіолі по-сільському", "Хачапурі з телятиною" мають високі обсяги виробництва на ринках, що, можливо, повільно зростають, класифікуючи їх як Дійні Корови.

Припущення для розробки НАССР:

Враховуючи потенціал і поточну продуктивність, розробка НАССР (Аналіз небезпек і критичних контрольних точок) для продуктів, класифікованих як Зірки або Дійні Корови, є стратегічно вигідною. Наприклад, зосередження на "Пельмені 'Наші'", "Равіолі сибірські" та "Рулети з телятиною" забезпечить якість і безпеку продуктів з перспективними доходами.

Такий структурований підхід допомагає гарантувати, що підприємство зосередить свої зусилля з забезпечення якості на продуктах, які, ймовірно,

утримають або збільшать свої ринкові позиції, тим самим максимізуючи повернення інвестицій.

2.3.4. SWOT-аналіз діяльності підприємства ТОВ «ЮГФУД»

Аналіз та перспективи розвитку ринку заморожених напівфабрикатів в Україні

1. Сучасні тенденції:

- Споживання заморожених напівфабрикатів набирає популярності серед населення, зокрема через легкість та швидкість приготування.
- Ринок швидкого харчування розвивається, зокрема в США 94% населення споживає заморожені напівфабрикати. Виробництво переходить на складніші та дорожчі продукти.

2. Ринок в Україні:

- Високий рівень конкуренції на ринку заморожених продуктів сприяє підвищенню якості сировини та продукції.
- Очікується збільшення асортименту пропонованих виробів, орієнтованих на натуральність і високі споживчі властивості.

3. Проблеми та виклики:

- Основні проблеми ринку включають технологічні складнощі, сезонність попиту, необхідність організації "холодної логістики", слабкий контроль якості сировини та тривалість окупності інвестицій.
- Відсутність якісної та недорогої сировини внутрішнього виробництва і проблеми зі збутом продукції через політику торговельних мереж також впливають на розвиток ринку.

Перспективи розвитку ТОВ «ЮГФУД»

1. Розширення асортименту продукції:

- Впровадження нових видів заморожених напівфабрикатів та готових страв відповідно до світових тенденцій та потреб споживачів.

2. Збільшення виробничих потужностей:

- Додаткові інвестиції у модернізацію виробничих ліній для збільшення обсягів виробництва.
3. Підвищення якості продукції:
- Впровадження нових технологій та покращення контролю якості для забезпечення стабільно високої якості продукції.
4. Соціальна відповідальність:
- Підтримка місцевих громад, участь у благодійних проектах, розвиток спорту та культури, використання екологічно чистих матеріалів та зменшення відходів виробництва.

Таблиця 2.14

SWOT-аналіз ТОВ «ЮГФУД»

Сильні сторони (Strengths):	Слабкі сторони (Weaknesses):
<ul style="list-style-type: none"> • Висока якість продукції. • Гнучкість у виробництві. • Довготривалі партнерські відносини з закордонними клієнтами. • Широкий асортимент продукції. 	<ul style="list-style-type: none"> • Залежність від якості сировини. • Тривалість окупності інвестицій. • Сезонність попиту. • Високі вимоги до організації "холодної логістики".
Можливості (Opportunities):	Загрози (Threats):
<ul style="list-style-type: none"> • Розширення асортименту. • Збільшення виробничих потужностей. • Підвищення якості продукції через нові технології. • Зростання ринку заморожених продуктів харчування. 	<ul style="list-style-type: none"> • Високий рівень конкуренції. • Проблеми зі збутом через політику торговельних мереж. • Відсутність якісної та недорогої сировини внутрішнього виробництва. • Технологічні складнощі в процесі виробництва.

Проведений SWOT-аналіз ТОВ «ЮГФУД» демонструє комплексну картину стану підприємства, його сильні та слабкі сторони, можливості та загрози.

Сильні сторони:

ТОВ «ЮГФУД» має декілька значних переваг, які забезпечують його конкурентоспроможність на ринку заморожених продуктів. Висока якість продукції та широкий асортимент роблять компанію привабливою для споживачів. Гнучкість у виробництві та довготривалі партнерські відносини з закордонними клієнтами також сприяють стабільності та зростанню підприємства.

Слабкі сторони:

Водночас підприємство стикається з низкою внутрішніх викликів. Залежність від якості сировини, тривалість окупності інвестицій та сезонність попиту можуть стримувати розвиток. Високі вимоги до організації "холодної логістики" також додають складності у веденні бізнесу.

Можливості:

Ринок заморожених продуктів має значний потенціал для зростання, і ТОВ «ЮГФУД» має можливості скористатися цим. Розширення асортименту, збільшення виробничих потужностей та впровадження нових технологій для підвищення якості продукції створюють додаткові перспективи для розвитку. Зростання ринку заморожених продуктів харчування також відкриває нові горизонти для підприємства.

Загрози:

Проте, підприємство повинно враховувати і зовнішні загрози. Високий рівень конкуренції, проблеми зі збутом через політику торговельних мереж, відсутність якісної та недорогої сировини внутрішнього виробництва та технологічні складнощі у виробництві можуть значно вплинути на його діяльність.

Висновок:

Для успішного розвитку ТОВ «ЮГФУД» необхідно зосередитися на використанні своїх сильних сторін та можливостей, щоб максимально знизити вплив слабких сторін та загроз. Важливими напрямками розвитку мають стати інновації у виробництві, розширення асортименту продукції та посилення маркетингових зусиль для підвищення впізнаваності бренду. Ретельний

контроль якості сировини та вдосконалення логістичних процесів також є критичними для забезпечення стабільного росту і конкурентоспроможності на ринку.

2.3.5. Календарне планування у вигляді діаграми Ганта

В процесі бізнес-планування виключно важливим є врахування термінів виконання етапів, комплексів робіт та окремих завдань. Таке узгодження проводиться в рамках календарного планування процесу реалізації бізнес-плану, що вимагає застосування відповідного інструментарію. Серед найбільш розповсюджених інструментів календарного планування варто виділити діаграму Ганта. Діаграма Ганта (англ. Gantt chart, також стрічкова діаграма, графік Ганта) – діаграма, яка використовується для ілюстрації плану, графіка робіт за будь-яким проектом. Є одним з засобів планування та управління проектами. Перший формат діаграми був розроблений Генрі Л. Гантом (Henry L. Gantt, 1861-1919) у 1910 році.

Діаграма Ганта являє собою відрізки (графічні плашки), розміщені на горизонтальній шкалі часу. Кожен відрізок відповідає окремому завданню або підзадачі. Завдання і підзадачі, складові плану, розміщуються по вертикалі. Початок, кінець і довжина відрізка на шкалі часу відповідають початку, кінцю і тривалості завдання.

В кінцевому підсумку, діаграма Ганта – це добре організована інформація, яку використовують зацікавлені особи проекту, щоб контролювати процес реалізації проекту. Ієрархічна структура робіт впорядковує і визначає масштаб проекту, використовуючи ієрархічну структуру, схожу на інформаційне дерево з декількома рівнями. Мережева діаграма визначає взаємозв'язок між окремими роботами і етапами проекту.

На першому кроці створюється ієрархічна структура робіт (WBS)

Верхній рівень WBS – це проект, який представляє собою сукупність усього обсягу робіт. Проект складається з більш дрібних, по різних обсягом і важливості робіт, які прийнято називати робочими пакетами. У свою чергу,

РОЗДІЛ 3 ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ТА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПРОЄКТУ ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ НАССР В УМОВАХ ТОВ «ЮГФУД» М. ОДЕСА

3.1. Розрахунок інвестиційних витрат на проект впровадження програм-передумов системи НАССР в умовах ТОВ «ЮГФУД» м. Одеса

3.1.1. Інвестиції пов'язані з перебудовою приміщень

Щоб розрахувати інвестиції, пов'язані з перебудовою приміщень, потрібно врахувати всі зазначені роботи та закупівлі обладнання. Розглянемо кожен пункт окремо:

1. Зонування жіночої та чоловічої роздягалень

Будівельні роботи: розподіл на брудну зону, зону середньої чистоти та чисту зону.

Закупівля обладнання для санвузлів: душові кабінки, туалети, умивальники, сушарки для рук.

Індивідуальні шафи для персоналу:

Для верхнього одягу та взуття у брудній зоні.

Для санітарного одягу та взуття у чистій зоні.

Розрахунок:

Будівельні роботи: 100,000 грн.

Душові кабінки (10 шт. по 5,000 грн): 50,000 грн.

Туалети (5 шт. по 3,000 грн): 15,000 грн.

Умивальники (10 шт. по 2,000 грн): 20,000 грн.

Сушарки для рук (10 шт. по 1,500 грн): 15,000 грн.

Шафи для верхнього одягу (20 шт. по 1,000 грн): 20,000 грн.

Шафи для санітарного одягу (20 шт. по 1,500 грн): 30,000 грн.

Загалом для пункту 1:

$100,000+50,000+15,000+20,000+15,000+20,000+30,000=250,000$ грн

2. Облаштування окремої пральні для санітарного одягу

Будівельні роботи.

Розрахунок:

Будівельні роботи: 80,000 грн.

Загалом для пункту 2:

80,000 грн

3. Розмежування цеху приготування начинок із тваринної та рослинної сировини

Будівельні роботи: розподіл на дві окремі зони.

Розрахунок:

Будівельні роботи: 70,000 грн.

Загалом для пункту 3:

70,000 грн.

Загальний розрахунок інвестицій:

$250,000 + 80,000 + 70,000 = 400,000$ грн.

Отже, сума інвестицій, необхідних для перебудови приміщень за всіма трьома пунктами, складає 400,000 грн.

3.1.2 Інвестиції пов'язані з установкою нового устаткування

Для оцінки економічної ефективності та інвестиційної привабливості заходу визначимо зміну поточних витрат, пов'язаних з заміною устаткування, для чого спочатку визначимо необхідні інвестиційні витрати.

В таблиці 3.1 представлена основна техніко-економічна інформація щодо відповідного технологічного устаткування.

Таблиця 3.1

Техніко-економічні характеристики замінюваного й впроваджуваного устаткування

Показник	Позначення	Устаткування		
		Впроваджуване (3 пральних машини LA-45C TP2 E Fagor)	Впроваджуване (3 сушильних машини ADVANCE SR-80 TP2 E Fagor)	Впроваджуване (пельменний автомат П6-ФПВ)

1. Технічна норма продуктивності, кг/год	Нп	710	710	600
2. Маса, кг.	Му	3000	3000	450
3. Площа, яку займає устаткування, м. кв.	Пл	20	20	5
4. Споживання електроенергії, кВт/год	Мт	60	210	4,6
5. Чисельність персоналу, що обслуговує лінію (4-го розряду), осіб	Чп	0	0	2
6. Ціна придбання устаткування, грн.	Ц	900000	750000	800000
7. Первісна вартість обладнання, грн	ОФп	-	-	-
8. Ступінь зносу обладнання, %	Зн	0	0	0

Загальна сума інвестицій по заходу (Ізаг) визначатиметься як сума інвестицій в основні засоби (Іоз), що пов'язано з необхідністю купівлі та установки нового устаткування, та інвестицій в оборотні кошти (Іобк), що пов'язано з необхідністю формування запасів окремих елементів оборотних коштів, викликане змінами у виробничій програмі, а саме виробництвом нової продукції:

$$Ізаг = Іоз + Іобк \quad (3.1)$$

Інвестиційні в основні засоби будуть сумою наступних видів витрат:

- вартість впроваджуваного устаткування (Ц);
- транспортні витрати (Тр) – 5% від вартості впроваджуваного устаткування;
- монтажні роботи (Мн) – 10% від вартості впроваджуваного устаткування;

- інші витрати (Ін) – 2% від вартості впроваджуваного устаткування;
- витрати на демонтаж замінюваного устаткування (Д) – 2% від первісної вартості устаткування;

- залишкова вартість замінюваного устаткування (ОЗ зал).

$$I_{оз} = Ц + Тр + Мн + Ін + Д + ОЗ \text{ зал} - Л,$$

де Л – дохід від здачі устаткування, що демонтується, в лом або від його реалізації (приймаємо рівним 0).

1. Для 3 пральних машин LA-45C TP2 E Fagor:

$$Ц=900000 \text{ грн.}$$

$$Тр=0.05 \times 900000=45000 \text{ грн.}$$

$$Мн=0.10 \times 900000=90000 \text{ грн.}$$

$$Ін=0.02 \times 900000=18000 \text{ грн.}$$

$$Л=0$$

$$I_{оз}=900000+45000+90000+18000+0+0-0=1053000$$

2. Для 3 сушильних машин ADVANCE SR-80 TP2 E Fagor:

$$Ц=750000 \text{ грн}$$

$$Тр=0.05 \times 750000=37500 \text{ грн}$$

$$Мн=0.10 \times 750000=75000 \text{ грн}$$

$$Ін=0.02 \times 750000=15000 \text{ грн}$$

$$Л=0$$

$$I_{оз}=750000+37500+75000+15000+0+0-0=877500 \text{ грн}$$

3. Для пельменного автомату П6-ФПВ:

$$Ц=800000 \text{ грн.}$$

$$Тр=0.05 \times 800000=40000 \text{ грн.}$$

$$Мн=0.10 \times 800000=80000 \text{ грн.}$$

$$Ін=0.02 \times 800000=16000 \text{ грн.}$$

$$Л=0$$

$$I_{оз}=800000+40000+80000+16000+0+0-0=936000 \text{ грн.}$$

4. Загальна сума інвестицій (Ізаг)

$$I_{заг} = I_{оз1} + I_{оз2} + I_{оз3}$$

$$I_{заг} = 1053000 + 877500 + 936000 = 2866500 \text{ грн.}$$

Первісна вартість впроваджуваного устаткування:

$$OЗ \text{ перв} = Ц + Тр + Мн + Ін$$

1. Пральні машини LA-45C TP2 E Fagor

$$Ц = 900000 \text{ грн.}$$

$$Тр = 0.05 \times 900000 = 45000 \text{ грн.}$$

$$Мн = 0.10 \times 900000 = 90000 \text{ грн.}$$

$$Ін = 0.02 \times 900000 = 18000 \text{ грн.}$$

$$OЗ \text{ перв} = 900000 + 45000 + 90000 + 18000 = 1053000 \text{ грн.}$$

2. Сушильні машини ADVANCE SR-80 TP2 E Fagor

$$Ц = 750000 \text{ грн.}$$

$$Тр = 0.05 \times 750000 = 37500 \text{ грн.}$$

$$Мн = 0.10 \times 750000 = 75000 \text{ грн.}$$

$$Ін = 0.02 \times 750000 = 15000 \text{ грн.}$$

$$OЗ \text{ перв} = 750000 + 37500 + 75000 + 15000 = 877500 \text{ грн.}$$

3. Пельменний автомат П6-ФПВ

$$Ц = 800000 \text{ грн}$$

$$Тр = 0.05 \times 800000 = 40000 \text{ грн.}$$

$$Мн = 0.10 \times 800000 = 80000 \text{ грн.}$$

$$Ін = 0.02 \times 800000 = 16000 \text{ грн.}$$

$$OЗ \text{ перв} = 800000 + 40000 + 80000 + 16000 = 936000 \text{ грн.}$$

Вартість впроваджуваного устаткування, що амортизується:

$$OЗ_a = OФп - Л$$

1. Пральні машини LA-45C TP2 E Fagor

$$\text{Оскільки } Л = 0$$

$$OЗ_a = 1053000 \text{ грн.}$$

2. Сушильні машини ADVANCE SR-80 TP2 E Fagor

$$\text{Оскільки } Л = 0:$$

ОЗа=877500 грн.

3. Пельменний автомат П6-ФПВ

Оскільки Л=0:

ОЗа=936000 грн.

В таблиці 3.2 наведена основна нормативна та довідкова інформація, необхідна для проведення розрахунків.

Таблиця 3.2

Нормативно-довідкова інформація, використана для виконання розрахунків

Показник	Позначення	Значення
Норматив відрахувань до соціальних фондів (єдиний соціальний внесок), % від основної і додаткової заробітної платні	ЄСВ	22
Норма амортизації устаткування, %	НАу	20,0
Норма витрат на ремонтні роботи по устаткуванню, %	НРу	5,2
Норма витрат на утримання і експлуатацію устаткування, %	НУу	1,6
Річний фонд робочого часу, годин	Фр	2000
Собівартість 1 кВт/год електроенергії, грн	Се	4,32
Коефіцієнт використання інженерного ресурсу	Кір	0,8
Годинна тарифна ставка робочого 4-го розряду, грн	ТСгод	54,8
Граничний термін окупності капітальних вкладень, років	Т	4,0

Розрахунок поточних витрат по устаткуванню:

Амортизація устаткування (Ау)

- впроваджуваного:

1. Для 3 пральних машин LA-45C TP2 E Fagor:

$A_u = 900000 \times 0,20 = 180000,0$ грн.

2. Для 3 сушильних машин ADVANCE SR-80 TP2 E Fagor:

$A_u = 750000 \times 0,20 = 150000,0$ грн.

3. Для пельменного автомату П6-ФПВ:

$A_u = 800000 \times 0,20 = 160000,0$ грн.

Витрати на ремонтні роботи по устаткуванню (Ру)

- впроваджуваного:

1. Для 3 пральних машин LA-45C TP2 E Fagor:

$R_u = 900000 \times 0,052 = 46800,0$ грн.

2. Для 3 сушильних машин ADVANCE SR-80 TP2 E Fagor:

$$P_y = 750000 \times 0.052 = 39000,0 \text{ грн.}$$

3. Для пельменного автомату П6-ФПВ:

$$P_y = 800000 \times 0.052 = 41600,0 \text{ грн.}$$

Витрати на утримання і експлуатацію устаткування (Ву)

- впроваджуваного:

1. Для 3 пральних машин LA-45C TP2 E Fagor:

$$V_y = 900000 \times 0.016 = 14400,0 \text{ грн.}$$

2. Для 3 сушильних машин ADVANCE SR-80 TP2 E Fagor:

$$V_y = 750000 \times 0.016 = 12000,0 \text{ грн.}$$

3. Для пельменного автомату П6-ФПВ:

$$V_y = 800000 \times 0.016 = 12800 \text{ грн.}$$

Витрати по електроенергії, що споживається устаткуванням, визначимо в таблиці 3.3.

Таблиця 3.3

Витрати по електроенергії, що споживається устаткуванням

Найменування	Од. вим.	Річне споживання	Вартість одиниці	Річні витрати
Замінюване устаткування				
Електроенергія	кВт/год	$(2000 * 4,6 * 0,8) = 9600$	4,32	41472,0
Електроенергія	кВт/год	$(2000 * 210 * 0,8) = 33600$	4,32	145152,0
Електроенергія	кВт/год	$(2000 * 60 * 0,8) = 7360$	4,32	31795,5

Основна і додаткова заробітна плата робітників, що обслуговують устаткування (Зод):

$$Z_{od} = T_{Cгод} * (1 + K_{пд}) * \Phi_r * (1 + K_d), \quad (3.2)$$

де $T_{Cгод}$ – годинна тарифна ставка, грн

Φ_r – річний фонд робочого часу підприємства, годин

$K_{пд}$ – коефіцієнт для визначення премій і доплат, 0,2

K_d – коефіцієнт для визначення додаткової заробітної платні, 0,15.

- впроваджуване:

1. Для пельменного автомату П6-ФПВ:

$$Z_{od} = 54.8 \times (1 + 0.2) \times 2000 \times (1 + 0.15) = 151\,248 \text{ грн.}$$

2. В цілях економії по цьому пункту, на пральних та сушильних машинах, пропонується визначати старшого зміни відповідального за цей процес, 30 осіб на кожен день тижня, по 2 години (всього 60 годин на місяць, 720 на рік). Тому не будемо враховувати - Фр – річний фонд робочого часу підприємства, годин, та використовувати доплати відповідним працівникам у такому виді:

$$\text{Зод} = 54.8 \times (1 + 0.2) \times 720 \times (1 + 0.15) = 54449,28 \text{ грн.}$$

Відрахування до соціальних фондів на основі заробітної платні робітників, що обслуговують устаткування (єдиний соціальний внесок)

– впроваджуване:

1. Для пельменного автомату П6-ФПВ:

$$\text{ССВ} = 1517760 \times 0.22 = 33274,56 \text{ грн.}$$

2. Для пральних та сушильних машин:

$$\text{ССВ} = 54449,28 \times 0.22 = 11978,84 \text{ грн.}$$

В таблиці 3.4 визначимо зміну загальних витрат, викликаних заміною устаткування.

Таблиця 3.4

Сумарні витрати по устаткуванню	
Найменування витрат	Впроваджуване устаткування
Амортизація устаткування	511549,0
Витрати на ремонтні роботи по устаткуванню	127400,0
Витрати на утримання і експлуатацію устаткування	39200,0
Витрати по електроенергії, що споживає устаткування	218419,0
Основна і додаткова заробітна плата робітників, що обслуговують устаткування	205 697,0
Відрахування до соціальних фондів на основі заробітної платні робітників, що обслуговують устаткування (єдиний соціальний внесок)	45253,4
РАЗОМ	1 125 969,4

Висновок:

- Впровадження нового устаткування потребує значних інвестицій, але дозволяє зменшити поточні витрати, зокрема на електроенергію та обслуговування.
- Значна частина витрат пов'язана з амортизацією та заробітною платою

працівників, що обслуговують нове обладнання.

- Проект може бути економічно доцільним, якщо досягнутий приріст продуктивності та зниження витрат компенсують початкові інвестиції у прийнятні терміни.

3.1.3 Інші єдиноразові витрати (обов'язкові платежі, заробітна плата розробників програми, відрахування на соц. страхування)

При впровадженні (удосконаленні) системи управління якістю продукції при виробництві сублімованої полуниці інвестиційні (єдиноразові) витрати включатимуть:

- оплата праці членів робочої групи розробки (удосконалення) проекту НАССР;
- відрахування на соціальні заходи (єдиний соціальний внесок) від оплати праці членів групи проекту НАССР;
- канцелярські та інші подібні витрати;
- витрати на купівлю та впровадження автоматизованої системи моніторингу;
- витрати на технічне забезпечення процесу удосконалення проекту НАССР (купівля/оренда ПК/ноутбука, спеціального програмного забезпечення (в. т.ч. офісних програм), носіїв інформації, принтеру тощо);
- витрати на додаткове технічне оснащення технологічного процесу (монітори, датчики, засоби автоматизованого зчитування інформації тощо), необхідних для виконання процедур, передбачених НАССР;
- витрати на консультування сторонніми організаціями, необхідне при розробці проекту удосконалення системи НАССР;
- витрати на навчання персоналу;
- обов'язкові платежі;
- інші єдиноразові витрати.

Відповідно до встановлених задач було прийняте рішення про формування групи удосконалення системи НАССР у такому складі:

1. Директор/лідер групи НАССР;
2. Завідувач лабораторії /член групи НАССР;
3. Головний технолог/член групи НАССР.

Розрахунок витрат по оплаті праці членів групи удосконалення проєкту НАССР проведемо в таблиці 3.5

Таблиця 3.5

Розрахунок витрат по оплаті праці членів групи проєкту удосконалення системи управління якістю та безпечністю на виробництві

Посада	Зайнятість (повна/неповна)	Заробітна плата (доплата), грн/міс	Тривалість участі в проєкті, міс	Загальні витрати по оплаті праці, грн.
1	2	3	4	5(3*4)
1. Директор/лідер проєктної групи	неповна	25000	8	200000
2. Завідувач лабораторії/член проєктної групи	неповна	20000	8	160000
4. Головний технолог/член проєктної групи	неповна	20000	8	160000
Всього	-	-	-	520000

Відрахування на соціальні заходи (єдиний соціальний внесок) від оплати праці членів групи удосконалення проєкту НАССР складають 22% від загальних витрат по оплаті праці:

$$ССВ = 520000 * 0,22 = 114000 \text{ грн.}$$

Канцелярські та подібні витрати включають витрати на купівлю паперу, ручок, заправку картриджів для принтера тощо.

Даний вид витрат заплануємо в розмірі 1200 грн/міс.

Загальний розмір витрат, який включатиметься в бюджет НАССР складатиме $1200 * 8 = 9600$ грн.

Витрати на купівлю та впровадження автоматизованої системи моніторингу (комп'ютерна програма) відсутні оскільки зазначений спосіб обробки даних проєктом не передбачається.

Розробка проєкту передбачає використання протягом всього періоду його тривалості ноутбуку Ноутбук Acer Aspire 7 A715-76G-56U7 (вартість 28000

грн), багатофункціонального пристрою (БФП) МФУ МФУ Canon i-SENSYS MF3010 (вартість 13900 грн), флеш пам'ять USB Transcend JetFlash 700 256GB (вартість 599 грн) - 2 одиниці.

Таким чином, загальна вартість технічного забезпечення процесу розробки проєкту складає $28000 + 13900 + 599 * 2 = 43098$ грн.

Витрати на додаткове технічне оснащення технологічного процесу (монітори, датчики, засоби автоматизованого зчитування інформації тощо), необхідних для виконання процедур, передбачених НАССР – у проєкті відсутні.

Витрати на консультування сторонніми організаціями визначаються відповідно до фактичних витрат та рахунків, виставлених такими організаціями, а також моніторингу ринкових цін на зазначені послуги.

Заплануємо даний вид витрат в розмірі 16000 грн.

Витрати на первинне навчання персоналу визначаються виходячи з об'єктивної потреби в них на основі фактично здійснених або планових витрат.

Заплануємо даний вид витрат в розмірі 12000 грн.

Обов'язкові платежі представляють собою витрати, здійснення яких передбачено чинним законодавством (державна реєстрація системи управління якістю в органі державної санітарно-епідеміологічної служби України (Держпродспоживслужба)).

Витрати за даною статтею відповідно до передбачених діючим законодавством процедур складуть 1500 грн.

Інші єдиноразові витрати представляють собою невраховані вище витрати.

Величину інших єдиноразових витрат (Іє) визначимо в розмірі 10% від суми розрахованих вище витрат.

$I_B = (520000 + 114400 + 9600 + 43098 + 16000 + 12000 + 1500) * 0,1 = 71659,8$ грн.

Розрахунок загального розміру витрат по розробці та впровадженню проєкту виконаємо в таблиці 3.6.

Таблиця 3.6

Інвестиційні (єдиноразові) витрати проєкту

Найменування витрат	Сума, грн
1. Оплата праці членів групи розробки (удосконалення) проєкту НАССР	520000
2. Відрахування на соціальні заходи від оплати праці членів групи розробки проєкту НАССР	114400
3. Канцелярські витрати	9600
4. Витрати на додаткове технічне оснащення процесу розробки проєкту	43098
5. Витрати на консультування	16000
6. Витрати на первинне навчання персоналу	12000
7. Обов'язкові платіжі	1500
8. Інші єдиноразові витрати	71659,8
Разом (Ів)	788257,8

Нижче розрахуємо поточні витрати проєкту удосконалення системи управління якістю та безпечністю.

Поточні витрати проєкту виключають наступні статті:

- оплата праці працівників, які виконують поточні задачі, передбачені планом НАССР;
- відрахування на соціальні заходи від оплати праці працівників, які виконують поточні задачі, передбачені планом НАССР;
- амортизація додаткового технічного оснащення процесу розробки проєкту;
- канцелярські витрати;
- витрати на тренінги а підвищення кваліфікації працівників, які виконують поточні задачі, передбачені планом НАССР;
- інші поточні витрати.

Розрахунок витрат по оплаті праці працівників, які виконують поточні задачі, передбачені планом НАССР та відповідним відрахуванням на соціальні заходи розрахуємо в таблиці 3.7.

Таблиця 3.7

Розрахунок витрат по оплаті праці працівників, зайнятих виконанням поточних завдань та відрахуванням на соціальні заходи

Робітник	Зайнятість (повна/неповна)	Заробітна плата (доплата), грн/міс	Заробітна плата (доплата), грн/рік	Відрахування на соціальні заходи (22% від заробітної плати (доплат)), грн
1. Головний технолог	неповна	1500	18000	3960
2. Завідувач лабораторії	неповна	1500	18000	3960
3. Працівник основного виробництва	неповна	1000	12000	2640
Всього			48000	10560

Амортизацію додаткового технічного оснащення процесу розробки проєкту як структурного елементу адміністративних витрат визначимо виходячи з вартості такого оснащення. Відповідно до даних таблиці 2.2, вартість додаткового оснащення складає 43098 грн.

Діючим законодавством передбачена можливість використання п'яти методів нарахування амортизації. Розрахунок амортизації проведемо використовуючи прямолінійний (рівномірний) метод, за яким сума амортизаційних відрахувань розраховується наступним чином:

$$A = OЗ/T, \quad (1)$$

де А – сума амортизаційних відрахувань, грн/рік;

ОЗ – вартість об'єкта основних засобів, визначена при розрахунку інвестиційних (єдиноразових) витрат, грн;

Т – термін корисного використання об'єкта основних засобів, років.

В якості термінів корисного використання об'єкта основних засобів приймемо мінімальні терміни, встановлені Податковим кодексом України. Для даних об'єктів основних засобів передбачений мінімальний термін використання 2 роки.

$$A = 43098/2 = 21549 \text{ грн.}$$

Канцелярські витрати, як і у випадку з єдиноразовими (інвестиційними)

витратами, включають витрати на папір, ручки, заправку картриджів для принтера тощо.

Даний вид витрат заплануємо в розмірі 500 грн/міс.

Загальний розмір витрат, який включатиметься в бюджет поточних витрат НАССР складатиме $500 * 12 = 6000$ грн.

Витрати на тренінги та підвищення кваліфікації працівників, які виконуватимуть поточні задачі, передбачені планом НАССР, заплануємо в розмірі 15000 грн/рік.

Інші поточні витрати представляють собою невраховані вище витрати.

Величину інших поточних витрат (Іп) визначимо в розмірі 10% від суми розрахованих вище витрат.

$$I_p = (48000 + 10560 + 21549 + 6000 + 15000) * 0,10 = 10110,9 \text{ грн.}$$

Результати розрахунку поточних витрат представлені в таблиці 3.8.

Таблиця 3.8

Поточні витрати проєкту	
Найменування витрат	Сума, грн
1. Оплата праці працівників, які виконуватимуть поточні задачі, передбачені планом НАССР	48000
2. Відрахування на соціальні заходи від оплати праці працівників, які виконуватимуть поточні задачі, передбачені планом НАССР	10560
3. Амортизація додаткового технічного оснащення процесу розробки проєкту (елемент адміністративних витрат)	21549
4. Канцелярські витрати	6000
5. Витрати на тренінги та підвищення кваліфікації працівників, які виконуватимуть поточні задачі, передбачені планом НАССР	15000
6. Інші поточні витрати	6648
Разом (Пв)	101109

3.1.4 Економічний ефект від впровадження проєкту

Впровадження удосконаленої системи управління якістю НАССР має на меті досягнення позитивних економічних та соціальних.

Реалізація проєкту, як прогнозується, дозволить отримати економічний ефект за рахунок наступного:

- скорочення браку як прямого ефекту від впровадження удосконаленої системи НАССР;

- загальне підвищення якості продукції та на цій основі зростання попиту на продукцію;
- покращення іміджу виробника та підвищення лояльності покупців за рахунок позиціонування продукції як безпечної, та на цій основі зростання попиту на продукцію;
- скорочення поточних витрат за рахунок покращення організації технологічного процесу.

Вихідна інформація для визначення економічного ефекту від впровадження проєкту наведена в таблиці 3.9.

Таблиця 3.9

Вихідна інформація для визначення економічного ефекту від
інвествпровадження проєкту

Показник	Значення	Джерело інформації
Обсяг реалізованої продукції, кг/зм.	28000	Базові дані підприємства
Середня планова ціна 1 кг, грн	84,6	
Річний ефективний фонд роботи підприємства, змін	250	
Обсяг реалізованої продукції, тис. грн/рік	592027,8	
Собівартість продукції, тис. грн	514807	
в тому числі:		
матеріальні витрати	339734	
витрати на оплату праці	12607	
відрахування на соціальні заходи	2780	
амортизація	15492	
інші витрати	144194	
Рентабельність продукції, %	15	
Фактичний відсоток браку (Бдо), %	0,2	
Плановий відсоток браку (Бпісля), %	0,1	
Плановий темп зростання обсягів реалізації (Тзв), %	5	Проектні дані
Інвестиційні (єдиноразові) витрати (Ів), тис. грн	788,3	
Поточні витрати (Пв), тис. грн	101,1	

Економічний ефект від підвищення якості продукції та покращення іміджу виробника, а також лояльності покупців за рахунок позиціонування продукції як безпечної та відповідного її маркування (Еп) визначимо наступним чином:

$$E_p = (РПпісля - РПдо) - (Спісля - Сдо), \quad (3)$$

де РПдо та РПпісля – обсяг реалізованої продукції до та після реалізації проєкту відповідно, тис. грн.

Сдо та Спісля – собівартість реалізованої продукції до та після реалізації проєкту відповідно, тис. грн.

Показники діяльності РПдо та Сдо є детермінованими, тобто такими, величини яких є відомими (дані підприємства (табл. 3.5).

Як зазначалося вище, прогнозується, що реалізація проєкту позитивним чином вплине на якість продукції, покращить імідж підприємства та лояльність до нього покупців, що дає підстави запланувати підвищення попиту на продукцію та зростання обсягів її реалізації.

Заплануємо середньорічне зростання обсягів реалізованої продукції в розмірі 5% (табл. 3.5).

В такому випадку плановий обсяг реалізованої продукції складе:

$$\text{РПпісля} = 592027,8 + 592027,8 * \frac{5\%}{100\%} = 621629,19 \text{ тис. грн.}$$

Визначення економічного ефекту Еп передбачає визначення планових показників собівартості реалізованої продукції.

При розрахунку собівартості реалізованої продукції Спісля необхідно враховувати ефект від масштабу виробництва, тобто можливість економії на умовно-постійних витратах в межах діючих потужностей. (Умовно-постійні витрати – це, витрати, які не залежать від динаміки обсягів виробництва та реалізації продукції. Зазвичай їх розмір в цілому фіксований в межах фактичних виробничих потужностей. Умовно-змінні витрати – це, витрати, розмір яких визначається обсягом виробництва та реалізації продукції. Зазвичай, умовно-змінні витрати змінюються прямопропорційно зміні обсягів виробленої та реалізованої продукції). Економія на умовно-постійних витратах передбачає поділ усіх витрат на умовно-змінні та умовно-постійні. В розрізі класифікації витрат по економічних елементах складові собівартості продукції поділимо наступним чином (табл. 3.10).

Таблиця 3.10

Розподіл витрат підприємства

Елемент витрат	Приналежність до умовно змінних/умовно постійних
Матеріальні витрати	Змінні
Оплата праці	Переважно постійні (до умовно-змінних відноситься оплата праці робітників на відрядній формі оплаті праці). Приймаємо питому вагу умовно-постійних витрат 98% (умовно-змінних 2%).
Відрахування на соціальні заходи	Переважно постійні (визначаються причлежністю оплати праці). Питома вага умовно-постійних витрат 98% (умовно змінних 2%).
Амортизація	Постійні
Інші витрати	Переважно постійні (великий перелік можливих витрат, більшість з яких, при незначній зміні обсягів діяльності може бути віднесена до умовно-постійних). Приймаємо питому вагу умовно-постійних витрат 97% (умовно-змінних 3%).

Планову собівартість продукції (Спісля) розрахуємо на основі поділу витрат на умовно-постійні та умовно-змінні, а також динаміки (планових темпів зростання) обсягів реалізованої продукції (таблиця 3.11).

Таблиця 3.11

Розрахунок планової собівартості (Спісля)

Елемент витрат	Фактичне значення	Питома вага змінних витрат	Фактичний розмір витрат		Темп зростання змінних витрат*	Плановий розмір витрат		Планова собівартість (Спісля)
			змінних	постійних		Змінних	Постійних	
1	2	3	4(2*3)	5(2-4)	6	7 (4*6)	8 (=5)	9 (7+8)
Матеріальні витрати	339734	100	339734	0	1,05	356721	0	356721
Витрати на оплату праці	12607	15	1891	10716	1,05	1986	10716	12702
Відрахування на соціальні заходи	2780	15	417	2363	1,05	438	2363	2801
Амортизація	15492	0	0	15492	1,05	0	15492	15492
Інші витрати	144194	40	57678	86516	1,05	60562	86516	147078
Разом	514807		399720	115087		419707	115087	534794

Приріст собівартості (ПРсоб) розрахуємо за формулою: Спісля - Сдо.

Таким чином приріст собівартості складе:

$$\text{ПРсоб} = 534794 - 514807 = 19987 \text{ тис. грн}$$

* – темп зростання змінних витрат (Тзв) відповідає темпу зростання обсягів виробництва та реалізації (Тзв=РПпісля/РПдо).

Таким чином, економічний ефект від підвищення попиту на продукцію підприємства складе:

$$E_{\text{п}} = 29601 - 19987 = 9614 \text{ тис. грн.}$$

Економічний ефект від скорочення браку (Еб) визначимо наступним чином:

$$E_{\text{б}} = \text{РП} * \frac{\text{Бдо\%} - \text{Бпісля\%}}{100}, \quad (2)$$

де РП – плановий обсяг реалізованої продукції (обсяг продажів), тис. грн.
Бдо% та Бпісля% – відсоток бракованої продукції до та після впровадження проєкту.

$$E_{\text{б}} = 592028 * \frac{0,2 - 0,1}{100} = 592,0 \text{ тис. грн.}$$

При характеристиці можливих позитивних наслідків реалізації проєкту удосконалення системи управління якістю НАССР, було відзначено, що одним з них є можливе зниження поточних витрат підприємства за рахунок кращої організації технологічного процесу. Однак, з урахуванням браку необхідної вихідної інформації та виключної невизначеності даного напрямку отримання позитивного економічного ефекту, достовірно кількісно оцінити зазначений економічний ефект не представляється можливим.

Отже, загальний економічний ефект від впровадження проєкту складатиме:

$$E = E_{\text{б}} + E_{\text{п}} \quad (4)$$

$$E = 9614,0 + 592,0 = 10206,0 \text{ тис. грн.}$$

В таблиці 3.12 представлені показники підвищення витрат необхідних для впровадження проєкту

Таблиця 3.12

Економічні показники витрат для реалізації проєкту.

Показник	Значення
Приріст витрат (установка нового обладнання)	1126
Приріст поточних витрат через впровадження проєкту НАССР	101,1
Загальний приріст поточних витрат (ПРзаг) (п.1 + п.2)	1227,1

Кінцевий економічний ефект (Ек) розрахуємо наступним чином:

$$E_{\text{к}} = E - \text{Прзаг}$$

Де Е - загальний економічний ефект від впровадження проекту, а
Прзаг - Загальний приріст поточних витрат, таким чином отримуємо:

$$E_k = 10206,0 - 1227,1 = 8978,9 \text{ тис. грн.}$$

Чистий прибуток з урахуванням приросту поточних витрат (ЧПпп)
розрахуємо за такою формулою:

$$\text{ЧПпп} = E_k * 0,82$$

Підставимо наші значення та отримуємо:

$$\text{ЧПпп} = 8978,9 * 0,82 = 7362,7$$

В таблиці 3.13. узагальнемо інвестиції необхідні для реалізації проекту
впровадження НАССР на ТОВ «ЮГУДФУД»

Таблиця 3.13

Перелік інвестиції для проекту НАССР

Показник	Сума, тис грн.
Інвестиції в оборотні кошти	6361,6
Інвестиції в нове обладнання	2866,5
Інвестиції в перебудову приміщень	730,0
Інвестиції в розробку НАССР	788,3
Інвестиції загальні (Ізаг)	10746,4

Для оцінки економічної ефективності проекту розрахуємо наступні показники:

- строк окупності інвестиційних витрат (Т):

$$T = \frac{I_{\text{заг}}}{\text{ЧПпп}} \quad (7)$$

$$T = \frac{10746,4}{7362,7} = 1,46 \text{ року}$$

- рентабельність інвестицій (Рі):

$$P_i = \frac{\text{ЧПпп}}{I_{\text{заг}}} \quad (7)$$

$$P_i = \frac{7362,7}{10746,4} = 68,51\%$$

Рентабельність продукції після впровадження проекту складе:

$$P_{\text{пр}} = \frac{P_{\text{після-Спісля}}}{\text{Спісля}} * 100\% = \frac{621629,19 - 534794}{534794} * 100\% = 16,24\%$$

В результаті реалізації проекту рентабельність продукції зросте з 15% до
16,24%

Висновок

Проект впровадження системи удосконалення управління якістю НАССР на підприємстві є господарсько доцільним і економічно вигідним. Це підтверджується плановим зростанням рентабельності продукції, високою рентабельністю інвестицій та коротким терміном окупності інвестиційних витрат.

Прибуток підприємства від впровадження інвестиційного проекту складе:

$$\Pi = \text{ОП} - \text{С}, \quad (3.6)$$

де ОП – обсяг виробленої та реалізованої продукції,

Π – повна собівартість виробленої та реалізованої продукції.

$$\Pi = 621629,19 - 534794 = 86835,2 \text{ тис. грн}$$

При ставці податку на прибуток 18%, розмір чистого прибутку складе:

$$\text{ЧП} = 86835,2 - 86835,2 * 0,18 = 71204,8 \text{ тис. грн.}$$

Далі нам необхідно розрахувати економічну ефективності та інвестиційної привабливості проекту

Планова рентабельність виробництва продукції складе:

$$R_{\text{пр}} = \frac{\Pi}{\text{С}} * 100\% \quad (3.7)$$

$$R_{\text{пр}} = 71204,8 / 534794 * 100\% = 13,3\%.$$

Планова рентабельність продажів складе:

$$R_{\text{пж}} = \frac{\Pi}{\text{ОВ}} * 100\% \quad (3.8)$$

$$R_{\text{пж}} = 71204,8 / 621629,19 * 100\% = 11,5\%.$$

Витрати на 1 грн продукції:

$$B_1 = \frac{\text{С}}{\text{ОП}} \quad (3.9)$$

$$B_1 = 534794/621629,19 = 0,86 \text{ грн/грн.}$$

Значення показників рентабельності (продукції та продажів), а також витрат на 1 грн продукції свідчать про високий плановий рівень прибутковості виробництва продукції.

Приведення майбутніх грошових потоків до теперішнього часу провадиться за допомогою коефіцієнта дисконтування:

$$K_d = \frac{1}{(1+i)^t} \quad (3.11)$$

де i – ставка дисконтування, %.

t – період дисконтування,

В якості ставки дисконтування може бути використана середньозважена ставка по кредитним ресурсам, середньозважена ставка до депозитам, рівень інфляції, облікова ставка НБУ.

Найбільш обґрунтованим в даному випадку на нашу думку є використання в якості ставки дисконтування середньозваженої ставки по депозитах, що складає сьогодні 20%.

Строк окупності інвестицій при використанні процедури дисконтування розраховується за формулою:

$$T_d = t + \frac{I_{заг} - СПГП_t}{ПП_{t+1}}, \quad (3.12)$$

де t – рік в якому загальні інвестиції найближчі до сумарного приведенного грошового потоку ($I_{заг} > СПГП_t$),

$ПП_{t+1}$ – приведений грошовий потік в році, наступному за роком t .

$СПГП_t$ – сумарний приведений грошовий потік (розраховується за значеннями $ПП_{t+1}$ наростаючим підсумком).

При розрахунку строку окупності інвестицій в якості позитивного грошового потоку (притоку коштів від реалізації проекту) використовується сума чистого прибутку та амортизаційних відрахувань.

Необхідні для визначення строку окупності T_d розрахунки проведемо в таблиці 3.14.

Таблиця 3.14

Розрахунок строку окупності інвестицій при використанні процедури дисконтування

Показники	Роки			
	1	2	3	4
Чистий прибуток, тис. грн.	7362,7	7362,7	7362,7	7362,7
Амортизація, тис. грн.	511,5	511,5	511,5	511,5
Грошовий потік, тис. грн.	7874,2	7874,2	7874,2	7874,2
Дисконтний коефіцієнт,	0,847	0,718	0,609	0,516
Приведений грошовий потік, тис. грн.	6673,05	5655,13	4792,48	4061,42
Сумарний приведений грошовий потік, тис. грн.	6673,05	12328,18	17120,66	21182,08

Таким чином, строк окупності інвестицій становить:

$$T_d = 1 + (10746,4 - 6673,05) / 5655,13 = 1,72 \text{ року.}$$

Чистий приведений дохід (NPV) визначається як різниця приведених позитивного та негативного грошових потоків:

$$NPV = \text{СПГП} - \text{Ізаг} \quad (3.13)$$

З урахуванням того, що життєвий цикл проекту визначити на даний момент неможливо для розрахунку чистого приведенного доходу скористаймося значенням СПГП за 4 років:

$$NPV = 21182,02 - 10746,4 = 10435,62 \text{ тис. грн.}$$

Індекс доходності (Ід) визначається по формулі:

$$I_d = \text{СПГП} / \text{Ізаг} \quad (3.14)$$

$$I_d = 21182,02 / 10746,4 = 1,97.$$

Значення показників чистого приведеного доходу (більше 0) та індексу доходності (більше 1) свідчать про економічну та комерційну ефективність проекту.

Внутрішня норма доходності – це та ставка дисконту, при якій дисконтовані доходи від проекту дорівнюють інвестиціям. Внутрішня норма доходності визначає максимально прийнятну ставку дисконту, при якій можна інвестувати кошти без яких-небудь втрат для власника.

$$IRR = i, \text{ при якому } NPV = f(i) = 0$$

Для визначення внутрішньої ставки доходності скористаємося вбудованою в Excel функцією ВСД:

$$IRR = 63\%.$$

Рентабельність інвестицій проекту виробництва напівфабрикатів визначається за формулою:

$$P_i = \frac{ЧП}{Ізаг} * 100\% \quad (3.15)$$

$$P_i = \frac{7362,7}{10746,4} * 100\% = 68,5\%.$$

Значення показника рентабельності інвестицій є достатньо високим і свідчить про достатньо високу інвестиційну привабливість проекту.

Рентабельність власного капіталу як один з основних показників інвестиційної привабливості проекту за умови виключно власного фінансування дорівнюватиме рентабельності інвестицій, тобто 68,5%.

Використання власного капіталу має наступні основні позитивні особливості:

- простота залучення у господарській діяльності;
- висока віддача за нормою прибутку на вкладений капітал, так як немає сплати відсотків за кредит;

– ризик банкрутства мінімальний за рахунок високої фінансової стійкості

Є також істотні недоліки використання тільки власного капіталу:

- обмежений обсяг, а отже, і можливість розширення виробничої діяльності;
- не використовується можливість зростання рентабельності власного капіталу за рахунок залучення позикового капіталу.

Позиковий капітал має свої позитивні особливості:

- широкі можливості застосування (за наявності гарантії або застави);
- збільшує фінансові можливості підприємства;
- збільшує прибуток підприємства за рахунок розширення діяльності та рентабельність власного капіталу (ефект фінансового левереджу).

Є також істотні недоліки позикового капіталу:

- залежність від кредиторів;
- необхідність надання гарантій;
- зменшення рентабельності виробництва – ефективності діяльності фірми, за рахунок виплати відсотків за кредит.
- зниження стійкості, а, отже, зростання ризику банкрутства.

Таким чином, пошук оптимальної структури капіталу на основі наступних критеріїв:

- максимізація рентабельності власного капіталу;
- максимізація чистого прибутку, чистого приведенного доходу, індексу доходності, внутрішньої ставки прибутковості та мінімізація строку окупності.

Через те, що динаміка зазначених показників зі зміною джерел фінансування матиме різнонаправлену тенденцію, розв'язання проблеми пошуку оптимальної структури капіталу має базуватись на компромісних (прийнятних) значеннях зазначених вище показників.

Пошук оптимальної структури капіталу наведемо в таблиці 3.15.

Таблиця 3.15

Показники ефективності інвестиційного проекту при різній структурі капіталу
(при 40%-вій ставці за кредитними ресурсами)

Показник	Структура капіталу (власний/позиковий)						
	100/0	90/10	80/20	70/30	60/40	50/50	40/60
Капітал (інвестиції), тис. грн, в тому числі	10746,4	10746	10746	10746	10746	10746	10746
Власний капітал, тис. грн.	10746,4	9671,8	8597,1	7522,5	6447,8	5373,2	4835,9
Позиковий капітал, тис. грн.	0	1074,64	2149,28	3223,92	4298,6	5373,2	5910,5
Чистий прибуток, тис. грн.	7362,7	7010,2	6657,7	6305,3	5952,8	5600,3	5424,0
NPV, тис. грн.	5259,07	5007,30	4755,53	4503,75	4251,98	4000,21	3874,32
Індекс доходності	1,49	1,47	1,44	1,42	1,40	1,37	1,36
Термін окупності інвестиції, років	1,46	1,53	1,61	1,70	1,81	1,92	1,98
Рентабельність капіталу, %	68,51	65,23	61,95	58,67	55,39	52,11	50,47
Рентабельність власного капіталу, %	68,51	72,48	77,44	83,82	92,32	104,23	112,16

Таким чином, при зростанні в структурі капіталу зовнішніх джерел фінансування (позикових коштів) погіршуються показники ефективності проекту при зростанні показника рентабельності капіталу, який є основним критерієм оцінки інвестиційної привабливості проекту. Таким чином, як зазначалося вище, є певний конфлікт в тенденціях показників ефективності. Остаточний вибір структури капіталу є прерогативою інвестора зі своїм відношенням до ризику, первинною орієнтацією на певні показники ефективності, власну оцінку фінансової стійкості проекту тощо.

Тим не менш, з огляду на значення показників, наведених в таблиці 3.24, максимальний рівень рентабельності власного капіталу при прийнятних значення строку окупності, чистого приведенного доходу та індексу доходності дає, на нашу думку, структура капіталу, у якій 50% інвестиційних ресурсів є власними, а 50% – позиковими.

Проведемо більш детальні розрахунки ефективності проекту при зазначеній структурі капіталу.

Потреба підприємства у позиковому капіталі складає 5910,5 тис. грн.

Відсотки за кредитом, які включаються до собівартості продукції (поточних витрат) складуть:

$$V_{кр} = ПК * ПК_{\%}, \quad (3.19)$$

де $ПК_{\%}$ - середня ставка за короткостроковими кредитами (40%).

Таким чином, витати підприємства на виплату відсотків за кредитом складуть $5373,2 * 0,4 = 2149,3$ тис. грн.

$$П = 8978,9 - 2149,3 = 6829,6 \text{ тис. грн.}$$

$$ЧП = 6829,6 - 6829,6 * 0,18 = 5600,3 \text{ тис. грн.}$$

Нова собівартість продукції (за статтями калькуляції наведена в таблиці 3.16.

Таблиця 3.16

Розрахунок поточних витрат (при використанні позикових коштів)

Стаття витрат	Сума, тис. грн
Приріст експлуатаційних витрат, викликаних установкою нового обладнання	1126,0
Приріст поточних витрат через впровадження проекту НАССР	101,1
Приріст собівартості продукції (операційних витрат), викликане зростанням попиту на продукцію (збільшенням обсягу виробленої та реалізованої продукції)	19987,0
Відсотки за кредитом	2149,3
РАЗОМ	23363,38

Для оцінки економічної ефективності проекту розрахуємо, як і в попередньому випадку, та дамо оцінку таким показникам, як чистий приведений дохід (NPV), внутрішня норма доходності (IRR), індекс доходності, рентабельність інвестицій та строк окупності капітальних вкладень с використанням процедури дисконтування.

Необхідні для визначення зазначених показників розрахунки проведемо в таблиці 3.17.

Таблиця 3.17

Розрахунок сумарного приведенного грошового потоку при використанні позикових коштів

Показники	Роки			
	1	2	3	4
Чистий прибуток, тис. грн.	5600,3	5600,3	5600,3	5600,3
Амортизація, тис. грн.	511,5	511,5	511,5	511,5
Грошовий потік, тис. грн.	6111,8	6111,8	6111,8	6111,8

Приведений грошовий потік, тис. грн.	5176,7	4388,3	3722,1	3153,7
Сумарний приведений грошовий потік, тис. грн.	5176,7	9565,0	13287,0	16440,7

Таким чином, строк окупності інвестицій становить:

$$T_D = 2 + \frac{10746,4 - 9565,0}{3722,1} = 2,3 \text{ року.}$$

Чистий приведений дохід (NPV) складе:

$$NPV = 16440,7 - 10746,4 = 5694,3 \text{ тис. грн.}$$

Індекс доходності (Ід) складе:

$$I_d = 16440,7 / 10746,4 = 1,52.$$

Внутрішня ставка доходності (при використанні вбудованої функції ВСД) становитиме 43%.

Рентабельність інвестицій проекту складе:

$$P_i = \frac{5694,3}{10746,4} * 100\% = 53\%.$$

Рентабельність власного капіталу по проекту складе:

$$P_{VK} = \text{ЧП/ВК}, \quad (3.20)$$

де ВК – власний капітал (власні джерела фінансування проекту).

$$P_{VK} = 5694,3 / (10746,4 - 5600,3) * 100\% = 110,6\%.$$

Значення показника рентабельності інвестицій, а особливо власного капіталу, є достатньо високими і свідчать про високу інвестиційну привабливість проекту.

Для підсумкової оцінки інвестиційної привабливості проекту наведемо в таблиці 3.18 основні показники його ефективності.

Таблиця 3.18

Основні техніко-економічні та фінансові показники проекту

№ п/п	Показник	Значення при структурі капіталу (власний/позиковий)	
		100/0	50/50

1	Інвестиції, тис. грн, в тому числі в	10746,4	10746,4
1.1	поповнення оборотних коштів	6361,6	6361,6
1.2	установку нового обладнання	2866,5	2866,5
1.3	перебудову приміщень	730	730
1.4	розробку проєкту НАССР	788,3	788,3
2	Приріст доходу від реалізації продукції, тис. грн	29601	29601
3	Зміна поточних витрат та собівартості продукції, тис. грн, в тому числі	21214,1	23363,4
3.1	приріст експлуатаційних витрат, викликаних установкою нового обладнання	1126	1126
3.2	приріст поточних витрат через впровадження проєкту НАССР	101,1	101,1
3.3	приріст собівартості продукції, викликаний зростанням попиту на продукцію (збільшенням обсягу виробленої та реалізованої продукції)	19987	19987
3.4	відсотки за кредитом	-	2149,3
4	Економія від скорочення браку, тис. грн	592,0	592,0
5	Загальний економічний ефект (приріст прибутку), тис. грн	8978,9	6829,6
6	Приріст чистого прибутку, тис. грн	7362,7	5600,3
7	Рентабельність інвестицій (капіталу), %	68,5	52,1
8	Рентабельність власного капіталу, %	68,5	110,6
9	Чистий приведений дохід (NPV), тис. грн	10435,3	5694,3
10	Внутрішня ставка доходності (IRR), %	63	43
11	Індекс доходності (Id)	1,97	1,52
22	Термін окупності інвестицій, років	1,72	2,31

Наведені в таблиці показники ефективності свідчать про високу економічну ефективність проєкту та його інвестиційну привабливість як при першій, так і при другій структурі капіталу: при використанні тільки власних коштів найкращого значення набувають показники чистого приведеного доходу, терміну окупності, індексу доходності, внутрішньої ставки доходності, рентабельності інвестицій, рентабельності продукції та чистого прибутку, а при використанні 50% від загальної потреби у коштах позикових коштів досягається максимальне (найкраще) значення рентабельності власного капіталу – показника, який може вважатися одним з найголовніших критеріїв інвестиційної привабливості проєкту.

РОЗДІЛ 4. ОХОРОНА ПРАЦІ

4.1. Аналіз потенційно небезпечних та шкідливих факторів під час роботи

Небезпечний фактор – це такий фактор, вплив якого на працівника в певних умовах призводить до травм, гострого отруєння, різкого погіршення здоров'я або до смерті.

Шкідливий фактор – це такий фактор, вплив якого за певних умов може привести до захворювання, зниження працездатності і (або) негативного впливу на здоров'я нащадків.

Залежно від кількісної характеристики (рівня, концентрації тощо) і тривалості впливу шкідливий фактор може стати небезпечним.

Небезпечні і шкідливі фактори діляться на 4 групи: фізичні, хімічні, біологічні, психофізіологічні.

1. фізичні:

— підвищена запиленість повітря робочої зони через недостатнє прибирання робочого кабінету;

— знижена (взимку) температура повітря робочої зони, бо робочий кабінет опалюється міською ТЕЦ ($t < 24^{\circ}\text{C}$);

— підвищений рівень шуму на робочому місці, оскільки вікна робочого кабінету виходять на основне виробництво;

— знижена вологість повітря ($< 40\%$, при нормі $40\text{-}60\%$) при працюючому кондиціонері; підвищена іонізація повітря;

— підвищена рухливість повітря робочої зони ($> 0,1$ м/с) при працюючому кондиціонері (влітку).

2. хімічні:

— дратівливі, бо при прибиранні робочого кабінету використовуються миючі засоби, вміст хлору в яких більше, ніж $0,05$ мг/кг.

3. біологічні:

— патогенні мікроорганізми (бактерії, віруси), що розмножуються в

місцях накопичення пилу або внаслідок недотримання вимог особистої гігієни;

4. психофізіологічні:

— фізичні перевантаження: статичні (гіподинамія);

— нервово-психічні перевантаження (розумове перевантаження,

монотонність праці).

Заходи і засоби захисту працюючих від ураження електричним струмом.

Вся обчислювальна техніка і багато інших видів обладнання представляють для людини з точки зору ураження електрострумом потенційної небезпеки, так як в процесі експлуатації або при проведенні профілактичних робіт людина може торкнутися частин обладнання, що знаходяться під напругою.

Приміщення, в якому знаходиться робоче місце працівника відділу маркетингу, відноситься до приміщень без підвищеної небезпеки. У нормальних умовах електричні мережі досить безпечні, так як вони надійно ізольовані, і навколишнє середовище практично не руйнує ізоляцію; крім того, в приміщенні виконані наступні заходи щодо захисту людей від ураження електричним струмом:

1) захисне заземлення — заземлюються системний блок і захисний екран монітора;

2) частини обладнання і проводка, що знаходяться під напругою, надійно захищені і розташовані в недоступних місцях;

3) захисне занулення.

Завдяки заземленню і майже повної відсутності відкритих металевих частин на сучасній комп'ютерній техніці, небезпека виникнення зарядів статичної електрики дуже мала. Для зменшення інтенсивності генерації електричних зарядів покриття підлог виконується з антистатичного лінолеуму.

У робочому кабінеті працівника відділу маркетингу в безпосередній близькості один від одного розташовуються сполучні дроти, комутаційні кабелі, апаратура, пристрої, вузли яких нагріваються до 80–100°C. Для відведення надлишкової теплоти від ПК служать системи вентиляції та

кондиціонування повітря. При цьому можливо оплавлення ізоляції сполучних проводів, їх оголення, і, як наслідок, коротке замикання, яке супроводжується іскрінням.

Вимоги безпеки під час експлуатації ПК. При розміщенні робочих місць з ПК має враховуватися відстань між робочими столами з моніторами (у напрямі тилу поверхні одного монітора й екрана іншого монітора), яка повинна бути не менше 2,0 м, а відстань між бічними поверхнями моніторів — не менше 1,2 м. При роботі з комп'ютером екран монітора повинен знаходитися від очей користувача на оптимальній відстані 600-700 мм, але не ближче 500 мм з урахуванням розмірів алфавітно-цифрових знаків і символів. Площина екрану повинна бути перпендикулярна нормальній лінії погляду, сидіти бажано прямо перед екраном, а не збоку, екран повинен перебувати приблизно на 20 градусів нижче рівня очей.

Конструкція робочого стільця (крісла) повинна забезпечувати підтримку раціональної робочої пози під час роботи на ПК, дозволяти змінювати позу з метою зниження статистичного напруження м'язів шийноплечової області і спини для попередження розвитку втоми. Робочий стіл повинен мати вільний простір для ніг.

Для забезпечення оптимальної працездатності і збереження здоров'я працівників протягом робочої зміни повинні дотримуватися режими праці та відпочинку (регламентовані перерви). Час перерв протягом робочої зміни слід встановлювати в залежності від її тривалості, виду і категорії трудової діяльності.

4.2. Пожежовибухобезпека, заходи і засоби.

Пожежна небезпека приміщення визначається особливостями встановлений у ньому технологічного процесу, властивостями застосовуваних речовин і матеріалів. Будинки, в якому знаходиться робочий кабінет працівника відділу маркетингу, відносяться до II ступеня вогнестійкості.

Для запобігання розповсюдження вогню під час пожежі з однієї частини будинку на іншу в будівлі влаштовані протипожежні перешкоди у вигляді протипожежних стін, перегородок. Конструкції виготовлені з цегли, скла, металу. Дерев'яні конструкції просочені антиперіном. На випадок вимушеної евакуації людей при пожежі з будівлі, де розташований робочий кабінет, є евакуаційні виходи і шляхи, на яких передбачене штучне освітлення.

Будівля відносяться до другої категорії по захисту від блискавки.

Блискавкозахист виконаний стрижневими блискавковідводами.

Для ліквідації пожежі в приміщенні, де розташовано робоче місце працівника, застосовуються первинні засоби пожежогасіння.

У робочому кабінеті існує ймовірність займання від електропроводки або спалаху електроприладів.

Тому в кабінеті присутній вогнегасник порошковий. Біля входних дверей знаходиться аптечка першої медичної допомоги. На сходовій клітці знаходиться спеціальний ящик з піском.

На стіні є ящик з пожежним стволом та пожежним рукавом з тканинного матеріалу. У кабінеті під стелею є чотири димових пожежних сповіщувача системи сигналізації, призначеної для виявлення та оповіщення про пожежу.

ВИСНОВКИ

У ході виконання цієї дипломної роботи було виявлено кілька важливих висновків, які можуть суттєво вплинути на розвиток підприємства ТОВ «ЮГФУД».

Оцінка інвестиційної привабливості:

Ми детально дослідили різні методи оцінки інвестиційних проектів. Виявилось, що показники внутрішньої ставки доходності (IRR), чистого приведенного доходу (NPV), індексу доходності (PI) та терміну окупності інвестицій (PBP) є ключовими для розуміння економічної доцільності проектів. Важливо враховувати всі ці показники разом, адже кожен з них надає унікальну інформацію про проект.

Сучасні тенденції розвитку:

Дослідження сучасних тенденцій розвитку підприємств показало, що інновації та покращення виробничих процесів є вирішальними для успіху. На прикладі ТОВ «ЮГФУД» було доведено, що впровадження програм системи НАССР значно підвищує якість продукції та зменшує ризики. Це дозволяє підприємству бути більш конкурентоспроможним на ринку.

Економічна ефективність проектів:

Наші розрахунки показали, що проекти, фінансовані власними коштами, мають найкращі фінансові показники. Зокрема, такі проекти демонструють високий чистий приведений дохід та короткий термін окупності. Також ми побачили, що залучення позикових коштів може бути вигідним завдяки високій рентабельності власного капіталу.

Рекомендації щодо впровадження:

Ми рекомендуємо впровадити результати нашого дослідження в діяльність ТОВ «ЮГФУД». Це дозволить підприємству підвищити економічну ефективність, покращити свій імідж та збільшити частку ринку.

Вдосконалення системи НАССР забезпечить вищий рівень безпеки харчової продукції, що є важливим для споживачів.

Фінансова стійкість:

Аналіз фінансових показників підприємства показав, що ТОВ «ЮГФУД» має стабільну фінансову ситуацію. Ми спостерігаємо зменшення фінансових ризиків та збереження високого рівня фінансової незалежності. Це вказує на ефективне управління фінансовими ресурсами та здатність підприємства адаптуватися до змін на ринку.

Подальший розвиток:

Рекомендується продовжувати інвестування в інноваційні проекти та удосконалення виробничих процесів. Особливу увагу слід приділити підвищенню кваліфікації персоналу та впровадженню сучасних систем управління. Це сприятиме загальному розвитку підприємства та зміцненню його позицій на ринку.

У підсумку, проведені дослідження підтверджують доцільність запропонованих заходів та проектів, спрямованих на вдосконалення діяльності ТОВ «ЮГФУД». Впровадження цих проектів забезпечить стабільний розвиток підприємства та підвищення його економічної ефективності в майбутньому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Методичні вказівки до виконання кваліфікаційної роботи бакалавра студентами спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля» освітньої програми «Підприємництво і торгівля, товарознавство та експертиза в митній справі» денної та заочної форми навчання / Укл. Н.Й. Басюркіна. Одеса: ОНТУ, 2024. 20 с.
2. Методичні вказівки до виконання і оформлення дипломної роботи – економічної частини міжкафедрального комплексного дипломного проекту студентів напряму підготовки 076 «Підприємництво та торгівля» за освітньою програмою «Підприємництво і торгівля, товарознавство і експертиза в митній справі» денної та заочної форми навчання / Укл. Н.Й. Басюркіна, В.А. Шалений. Одеса: ОНТУ, 2023. 38 с.
3. Басюркіна Н.Й. Кон'юнктура світових ринків товарів та послуг : конспект лекцій для бакалаврів спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля» денної та заочної форм навчання. Одеса: ОНТУ, 2023. 27 с.
4. Вігуржинська С.Ю., Басюркіна Н.Й., Свистун Т. В. Економіка підприємства : навч. посібник / за ред. С.Ю. Вігуржинської. Одеса: ОНАХТ, 2018. 116 с.
5. Карпов В.А., Басюркіна Н.Й., Горбаченко С.А., Шевченко В.Б. Перепьолкіна Р.І. Проектний аналіз : навч. посібник / за ред. проф. Карпова В.А. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2019. 324 с.
6. Методи проведення спеціальних економічних розрахунків: підручник/Осіпов П.В., Басюркіна Н.Й., Дудка Т.В. та ін.; під ред. д.е.н., проф.Осіпова П.В. Одеса : Друк, 2010. 262 с.
7. Товарознавство споживчих товарів. Пакування. Митне оформлення: навч. посібник у 2 частинах. Я.Г. Верхівкер та інші. Херсон: Олді+, 2022, 324 с. <https://elc.library.onaft.edu.ua/libraryw/DocumentDescription?docid=OdONA\HT.1836835>

8. Товарознавство споживчих товарів. Пакування. Митне оформлення. Лабораторний практикум до виконання лабораторних, практичних та самостійних робіт студентами СВО «Бакалавр» та «Магістр». Я.Г. Верхівкер та інші. Херсон: Олді+, 2021, 308 с. <https://elc.library.onaft.edu.ua/libraryw/DocumentDescription?docid=OdONA> НТ.1688690

9. Трансформації вітчизняного підприємництва в умовах ризиків і загроз сьогодення / [Басюркіна Н.Й. та ін.]; за ред. д.е.н., проф. Басюркіної Н.Й.; Одеський нац. технологічний ун-т. Ів.-Франківськ : ОНТУ, 2023. 467 с. Ф10. Ефективність використання інноваційно-інвестиційного потенціалу продовольчого бізнесу / Басюркіна Н.Й. та ін.; за ред. к.е.н. Бровкіної Ю.О. Одеса : ОНАХТ, 2020. 218 с.

11. Інноваційно-інвестиційний розвиток бізнес-структур в Україні : монографія / Басюркіна Н.Й. та ін.; за ред. д.е.н. Басюркіної Н.Й. Одеса : ОНАХТ, 2019. 226 с.

12. Економічні трансформації бізнес-структур в Україні : монографія / Басюркіна Н.Й. та ін.; за ред. д.е.н. Басюркіної Н.Й. Одеса : ОНАХТ, 2018. 288 с.

13. Привабливість харчового бізнесу в Україні : монографія / Басюркіна Н.Й. та ін.; за ред. д.е.н. Басюркіної Н.Й. Одеса : ОНАХТ, 2017. 192 с. 14. Басюркіна Н.Й. Агропромислові формування в забезпеченні продовольчої безпеки : монографія. Одеса: ІПРЕЕД НАНУ, 2013. 441 с.

15. Басюркіна Н.Й. Дудка Т.В., Меліх О.О. Адаптація харчових підприємств України до нестабільних умов господарювання : Монографія//Одеса : ОНАХТ, 2013. 160 с.

16. Обсяг реалізованої промислової продукції за видами діяльності. Державна служба статистики України: веб-сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>. (дата звернення: 30.03.2024).

17. Закон України «Про інвестиційну діяльність» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/main/1560-12>.

18. Закон України «Про режим іноземного інвестування» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/main/93/96-%D0%B2%D1%80>.

19. Бланк И.А. Основи інвестиційного менеджменту / И.А. Бланк. Т.1. – К.: Эльга-Н, Ника-Центр, 2001. – 536 с.

20. BusinessDictionary [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.businessdictionary.com/definition/investment-project.html>.

21. Соколюк К.Ю. Інвестиційний проект як засіб реалізації інвестиційних ресурсів. Збірник наукових праць ВНАУ. Серія: Економічні науки.–№2(77).–2013.–С.82-91.

23. Рач В.А. Особливості комерційного аспекту проектного аналізу регіональних освітніх проектів / В.А. Рач, А.Ю. Борзенко-Мірошніченко //Управління проектами та Розвиток виробництва: Зб. наук. пр. – Луганськ: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2010. – № 1(33). – С. 112-119.

24. I.Hurjui, M.C.Hurjui Investment projects: general presentation, definition, classification, characteristicsthe stages. The Annals of The «Ștefan cel Mare» University Suceava. No. 8, 2008. P. 92–98.

25. Пересада А.А. Інвестиційний аналіз: підручник/А.А. Пересада, Т.В. Майорова, С.В. Онікієнко, Ю.М.Коваленко, С.В. Урванцева // Держ. вищ. навч. закл. «Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана» – 2-ге вид., переробл. та доповн. – К., 2008. – 544 с.

26. Аналіз і розробка інвестиційних проектів : навч. посібник / [І. І. Цигилик, С. О. Кропельницька, М. М. Білий, О. І. Мозіль]. – К. : Центрнавчальної літератури, 2005. – 160 с.

27. Бланк И. А. Інвестиційний менеджмент / И. А. Бланк. – К. : Эльга, Ника–Центр, 2001. – 552 с.

28. Ковальчук Т.М., Вергун А. І. Фінансовий аналіз у системі управління реальними інвестиціями: монографія / Т.М. Ковальчук, А.І. Вергун – Чернівці : Чернівецький нац.. ун-т 2011. – 246 с.

29. Гриньова В. М. Фінанси підприємств: навч. посібник / В. М. Гриньова, В. О. Коюда. – [3-тє вид., стер.]. – К. : Знання-Прес, 2006. – 424 с.
30. Загородній А. Г. Інвестиційний словник : [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк, Г. О. Партин. – Львів : Бескид, Біж, 2005. – 511 с. – (Наук.-метод. центр вищ. освіти М-ва освіти і науки України).
31. Кузнєцова А.Я. Фінансування інвестиційно-інноваційної діяльності : [монографія] / А.Я. Кузнєцова. – Львів : Львів. банків. ін-т НБУ, 2005. – 320 с.
32. Пересада А.А. Управління інвестиційним процесом / А.А. Пересада. – К. : Лібра, 2002. – 472 с.
33. Проектний аналіз : [навч. посібник] / [В.С. Рижиков, М.М. Яковенко, О.В. Латишева та ін.] ; за ред. В.С. Рижикова. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 384 с
34. Рябих Д.А. Процедури оцінки інвестиційних проектів при проектному фінансуванні / Д.А. Рябих // Фінансовий ринок України. – 2008. – № 9. – С. 173–183.
35. Сатир Л.М. Методичні підходи до оцінки інвестиційної діяльності підприємства / Л.М. Сатир // Всеукраїнський науково- виробничий журнал. – 2012. – № 3 (13). – С. 82–86.
36. Соколов В.М. Оцінка економічної ефективності альтернативних інвестиційних проектів у сучасних умовах / В.М. Соколов // Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. – 2008. – № 120. – С. 152–157.
37. Куклік К.А. Проектне фінансування як фактор сприяння розвитку підприємств через реалізацію інвестиційних проектів / К.А. Куклік // Наукові праці. – 2011. – № 39. – С. 66–70.
38. Жуков В.В. Методичні підходи до оцінки привабливості інвестиційних проектів / В.В. Жуков // Науковий вісник Ужгородського національного університету. - 2017. - Вип.13 ч.1. - С.100-105
39. Мешков А. В. Оцінка і підвищення інвестиційної привабливості підприємств : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец.

08.06.01 / Донецький держ. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган Барановського. – Донецьк, 2004.

40. Малова Т.Л. Розвиток методичних засад рейтингової оцінки інвестиційної привабливості акціонерних підприємств / Т.Л. Малова, Л.С. Селіверстрова // Актуальні проблеми економіки. – 2003. – № 3. – С. 40-43.

41. Укоопспілка, Методичні рекомендації "Методичні рекомендації з аналізу і оцінки фінансового стану підприємств" від 28.07.2006

42. Аранчій Д. С., Гончаренко С. А. Інвестиційна привабливість підприємств: сутність, фактори впливу та оцінка існуючих методик аналізу. URL: <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/3.2/59.pdf>

43. Борщ Л. М. Інвестиції в Україні: стан, проблеми і перспективи. Київ: Знання, КОО, 2002. 318 с.

44. Ковальова Н. Л. Проблеми підвищення інвестиційної привабливості підприємств. Економіка та маркетинг в XXI сторіччі. 2008. № 4. С. 55–57.

45. Кондратюк М. В., Лактіонова К. С. Шляхи удосконалення процесу управління інвестиційною діяльністю підприємства. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2014. Вип. 48. С. 172–174.

46. Пилипенко О. І. Аналіз інвестиційної привабливості підприємства: огляд методик. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. 2010. Вип. 1. С. 323–329.

47. Сибирка Л. А., Корівчак А. М. Управління інвестиційною діяльністю українських підприємств в умовах глобальної економічної турбулентності. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство». 2016. Вип. 7 (3). С. 82–85.

48. Лудченко Я. О. Оцінка економічної ефективності інвестиційних проектів : навч. посіб. Київ : Ельга, 2004. 208 с.

49. Башнянин Г. І., Іванець Л. В., Футало Т. В. Управління інвестиційною діяльністю промислового підприємства в конкурентному середовищі: підручник. Львів : Новий Світ-2000, 2006. 176 с

50. Павлова С.І. "Теоретичні підходи до класифікації методів оцінки інвестиційних проектів." Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: економіка, управління та адміністрування 1 (47) (2009). – С. 195-198.

51. Яковлев А.І. Класифікація методів економічної оцінки інноваційних проектів [Текст] / А.І. Яковлев, О.П. Косенко // Маркетинг інновацій і інновації у маркетингу: збірник тез доповідей X Міжнародної науково-практичної конференції, 29 вересня - 1 жовтня 2016 р. / Відп. за вип. Ю.М. Гладенко. – Суми: Ткачов О.О., 2016. – С. 250-251.

52. Рябенюк М.О. Методи оцінки інвестиційної цінності проектних рішень підприємств / Рябенюк М.О., Дзюба Т.А. //Науковий вісник

Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». Випуск 8. Частина 3. – 2014. – С. 115.

53. Брінь П.В., Сіробаба Я.Г. Порівняння методів оцінювання ефективності інвестиційних проектів //Вісник Національного технічного університету ХПІ. Серія: Актуальні проблеми розвитку українського суспільства. – 2016. – №. 13. – С. 71-72.

54. Порівняльна оцінка інвестиційних проектів з урахуванням їх ефективності і рівня ризику / Т.В. Семенова, О.С. Протопопова // Молодий вчений. - 2016. - № 12.1. - С. 962-965. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2016_12.1_227

55. Федоров Г.О. Методологія оцінки інвестиційної привабливості: регіональний аспект // Актуальні проблеми державного управління зб. наук. пр. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2018. – Вип. 2 (74). – С. 50–54.

56. Жуков В.В. Методичні підходи до оцінки привабливості інвестиційних проектів [Текст] / В.В. Жуков // Науковий вісник Ужгородського національного університету : Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство / голов. ред. М.М. Палінчак. – Ужгород : Гельветика, 2017. – Вип. 13. Ч.1. – С. 100-105.

57. Янковець Т. М., Прокоф'єва А. М. Оцінка ефективності інноваційних проектів в сучасних умовах господарювання //Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. - № 5. – С. 657-661.

58. Майорова Т.В. Проектне фінансування : підручник / Т. В. Майорова, О.О. Ляхова та ін.; за заг. та наук. ред. проф., д.е.н. Т. В. Майорової. — 2-ге вид., перероб. і доп. — Київ : КНЕУ, 2017. — 434 с.

59. Головатюк В.М. Інвестиційна привабливість інноваційної сфери економіки України / За наук. ред. д.е.н., проф. В.П. Соловйова. – К.: Фенікс, 2012. – 364 с.

60. Сапоговська О.В. Аналітичне забезпечення аудиту інвестиційних проектів [Електронний ресурс] / О.В. Сапоговська // Економічний аналіз: зб. наук. праць. – 2015. – Т. 19. – № 1. – С. 200-205. – Режим доступу: <http://econa.org.ua/index.php/econa/issue/archive>.

61. Чорна М.В. Оцінка ефективності інноваційної діяльності підприємств: монографія / М.В. Чорна, С.В. Глухова. – Харків : ХДУХТ, 2012. – 210с.

62. Усов М.А. Інвестиційна привабливість інноваційних проектів [Електронний ресурс] / М.А. Усов, О.О. Гаврись, С.В. Сусліков // Приазовський економічний вісник : електрон. наук. журн. – 2019 – № 2 (13). – С. 189-194. – URI: http://rev.kpu.zp.ua/journals/2019/2_13_uk/32.pdf.

63. Луців Б.Л., Кравчук І.С., Сас Б.Б. Інвестування: Підручник. -Тернопіль: Економічна думка, 2014. - 544 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

**Міністерство освіти і науки України
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет – Експертизи, біотехнології, харчової інженерії, підприємництва та торгівлі
Кафедра – Торговельного підприємництва, товарознавства та управління бізнесом
Ступінь вищої освіти – перший (бакалавр)
Спеціальність – 076 «Підприємництво та торгівля»
Освітня програма – «Підприємництво і торгівля, товарознавство та експертиза в митній справі»

**ГРАФІЧНІ МАТЕРІАЛИ
ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА**

**на тему: «Оцінка інвестиційної привабливості проєкту
удосконалення програм-передумов системи НАССР в умовах
ТОВ «ЮГФУД» м. Одеса»**

Здобувач: _____ Драчков Микола Олександрович

Керівник: _____ к.е.н., доцент Шалений В.А.

Одеса – 2024 р.

Таблиця 1

**Діаграма Ганта для проєкту впровадження системи НАССР на ТОВ
«ЮГФУД»**

Фаза проєкту	Комплекс задач та завдань (пакет робіт)	Тиждень												
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	...
1. Підготовчий етап	Визначення робочої групи з НАССР													
	Призначення відповідальної особи													
	Навчання робочої групи принципам НАССР													
2. Попередній аналіз	Опис продукту													
	Ідентифікація його передбачуваного використання													
	Складання блок-схеми виробничого процесу													
	Підтвердження точності блок-схеми на місці													
3. Аналіз ризиків і визначення критичних контрольних точок (ККТ)	Проведення аналізу ризиків на кожному етапі виробничого процесу													
	Визначення ККТ													
	Встановлення критичних меж для кожної ККТ													
	Розробка системи													

Таблиця 3

Перелік інвестиції для проєкту НАССР

Показник	Сума, тис грн.
Інвестиції в оборотні кошти	6361,6
Інвестиції в нове обладнання	2866,5
Інвестиції в перебудову приміщень	730,0
Інвестиції в розробку НАССР	788,3
Інвестиції загальні (Ізаг)	10746,4

Таблиця 4

Формування фінансового результату від впровадження проєкту

Показник	Значення
Приріст доходу від реалізації продукції підприємства	29601
Економія від скорочення браку, тис. грн	592,0
Приріст експлуатаційних витрат внаслідок установки нового обладнання	1126
Приріст поточних витрат внаслідок впровадження проєкту НАССР	101,1
Приріст собівартості продукції внаслідок зростання попиту на продукцію та збільшення обсягу виробленої і реалізованої продукції	19987
Загальний економічний ефект (приріст прибутку), тис. грн	8978,9
Приріст чистого прибутку, тис. грн	7362,7

Таблиця 5

Розрахунок строку окупності інвестицій при використанні процедури дисконтування

Показники	Роки				Разом
	1	2	3	4	
Чистий прибуток, тис. грн.	7362,7	7362,7	7362,7	7362,7	
Амортизація, тис. грн.	511,5	511,5	511,5	511,5	
Грошовий потік, тис. грн.	7874,2	7874,2	7874,2	7874,2	
Дисконтний коефіцієнт,	0,847	0,718	0,609	0,516	
Приведений грошовий потік, тис. грн.	6673,05	5655,13	4792,48	4061,42	
Сумарний приведений грошовий потік, тис. грн.	6673,05	12328,18	17120,66	21182,08	
Розрахунок показників рентабельності					
NPV, тис. грн.	21182,02 - 10746,4				10435,62
Індекс доходності (Ід)	21182,02 / 10746,4				1,97
IRR, %	-				63
Рентабельність інвестицій проєкту	$(7362,7)/(10746,4)*100\%$				68,5
Строк окупності інвестицій становить (Тд)	$1+(10746,4-6673,05)/5655,13$				1,72

Таблиця 6

Показники ефективності інвестиційного проекту при різній структурі капіталу (при 40%-вій ставці за кредитними ресурсами)

Показник	Структура капіталу (власний/позиковий)						
	100/0	90/10	80/20	70/30	60/40	50/50	40/60
Капітал (інвестиції), тис. грн, в т. ч.	10746,4	10746	10746	10746	10746	10746	10746
Власний капітал, тис. грн.	10746,4	9671,8	8597,1	7522,5	6447,8	5373,2	4835,9
Позиковий капітал, тис. грн.	0	1074,64	2149,28	3223,92	4298,6	5373,2	5910,5
Чистий прибуток, тис. грн.	7362,7	7010,2	6657,7	6305,3	5952,8	5600,3	5424,0
NPV, тис. грн.	5259,07	5007,30	4755,53	4503,75	4251,98	4000,21	3874,32
Індекс доходності	1,49	1,47	1,44	1,42	1,40	1,37	1,36
Термін окупності інвестиції, років	1,46	1,53	1,61	1,70	1,81	1,92	1,98
Рентабельність капіталу, %	68,51	65,23	61,95	58,67	55,39	52,11	50,47
Рентабельність власного капіталу, %	68,51	72,48	77,44	83,82	92,32	104,23	112,16

Таблиця 7

Розрахунок поточних витрат (при використанні позикових коштів)

Стаття витрат	Сума, тис. грн
Приріст експлуатаційних витрат, викликаних установкою нового обладнання	1126,0
Приріст поточних витрат через впровадження проекту НАССР	101,1
Приріст собівартості продукції (операційних витрат), викликане зростанням попиту на продукцію (збільшенням обсягу виробленої та реалізованої продукції)	19987,0
Відсотки за кредитом	2149,3
РАЗОМ	23363,38

Таблиця 8

Розрахунок сумарного приведенного грошового потоку при використанні позикових коштів

Показники	Роки				Разом
	1	2	3	4	
Чистий прибуток, тис. грн.	5600,3	5600,3	5600,3	5600,3	
Амортизація, тис. грн.	511,5	511,5	511,5	511,5	
Грошовий потік, тис. грн.	6111,8	6111,8	6111,8	6111,8	
Приведений грошовий потік, тис. грн.	5176,7	4388,3	3722,1	3153,7	
Сумарний приведенний грошовий потік, тис. грн.	5176,7	9565,0	13287,0	16440,7	
NPV, тис. грн.	16440,7 – 10746,4				5694,3
Індекс доходності (Ід)	16440,7 / 10746,4				1,52
IRR, %	-				43
Рентабельність інвестицій проекту	(5694,3) / 10746,4 * 100%				53
Рентабельність власного капіталу по проекту складе	5694,3 / (10746,4 - 5600,3) * 100%				110,6

Таблиця 9

Основні техніко-економічні та фінансові показники проєкту

№ п/п	Показник	Значення при структурі капіталу (власний/позиковий)	
		100/0	50/50
1	Інвестиції, тис. грн, в тому числі в	10746,4	10746,4
1.1	поповнення оборотних коштів	6361,6	6361,6
1.2	установку нового обладнання	2866,5	2866,5
1.3	перебудову приміщень	730	730
1.4	розробку проєкту НАССР	788,3	788,3
2	Приріст доходу від реалізації продукції, тис. грн	29601	29601
3	Зміна поточних витрат та собівартості продукції, тис. грн, в тому числі	21214,1	23363,4
3.1	приріст експлуатаційних витрат, викликаних установкою нового обладнання	1126	1126
3.2	приріст поточних витрат через впровадження проєкту НАССР	101,1	101,1
3.3	приріст собівартості продукції, викликаний зростанням попиту на продукцію (збільшенням обсягу виробленої та реалізованої продукції)	19987	19987
3.4	відсотки за кредитом	-	2149,3
4	Економія від скорочення браку, тис. грн	592,0	592,0
5	Загальний економічний ефект (приріст прибутку), тис. грн	8978,9	6829,6
6	Приріст чистого прибутку, тис. грн	7362,7	5600,3
7	Рентабельність інвестицій (капіталу), %	68,5	52,1
8	Рентабельність власного капіталу, %	68,5	110,6
9	Чистий приведений дохід (NPV), тис. грн	10435,3	5694,3
10	Внутрішня ставка доходності (IRR), %	63	43
11	Індекс доходності (Id)	1,97	1,52
22	Термін окупності інвестицій, років	1,72	2,31